

4

IOANNIS HVTTICHII
COLLECTANEA
ANTIQVITATVM
IN VRBE ATQVE AGRO MOGVNTINO
REPERTARVM.

SECVNDVM EDITIONEM
MOGVNTIAE AN. MDXX EVVLGATAM.

IOANNIS HVTTICHII
COLLECTANEA
ANTIQVITATVM

IN VRBE ATORE AGRO MOGUNTINO
REPERTA

SECVNDVM EDITIONEM
MOGUNTIAE A. M. D. C. LXX. LATINE

Redignum vocatur
hominum Consilium
Wierus, Iuris &
ta Ludoviciana,
P. P. Ordinarius,
cui in lucem & ubi

polarum quis sumptum impendat
non place nullam (quam tamen ut
desinit) se praeter ea, quae per
de parvum historicum ad res Ge
entibus, prout, reliqua etiam
ex eo, si forte se offerret occasio
necaturum

Se enim d. d. in adnotatione
tibi cum sit repositum, & dignum
per faciat huiusmodi aliquam, la
per. In q. d. I, II, III, IV,
dum dicitur, p. 1. Specimen
Forte dabitur occasio, ut reliqua
nemo ab Huiusmodi collecta cu
cem.

Hoc libentius igitur, cum
mo fors locum ostendisset, id,
constituerat consilio, exequendi
uni, atque Antiquitatum harum
uolens, utilitati restituere decrevi

II HVTTICHII esse,
ortus fuit genere; quo sub ea
praestitit in bonis literis tum
lius prouidendi; quibus itide
bus; quamvis lenique inter m
ilms *Elogio*, bene licet, quam
licet.

*R*arissimum uocauit, quem tibi hic sisto, librum Consultissimus Vir, Immanuel Weberus, Iuris & Historiarum in inclita Ludouiciana, quae Giesae floret, P. P. Ordinarius, dignumque censuit, cui in lucem & usum reducendo bibliopolarum quis sumptum impendat; quin ipse spem fecit non plane nullam (quam tamen anno superiori morte sua destituit) se praeter ea, quae *paroemia I* Dissertationis II de *paroemiis historicis ad res Germaniae illustrandas facientibus*, protulit, reliqua etiam antiquitatis documenta ex eo, si forte se offerret occasio, cum eruditis communicaturum.

Sic enim l. d. in adnotatione subiecta, p. 2; *Liber Huttichii cum sit rarissimus, & dignus, ut in recudendo eo sumptus faciat bibliopola aliquis, lubet nonnulla ex eo excerpere.* Et post, *I, II, III, IV, & V* inscriptiones in medium allatas, p. 3; *Speciminis loco nunc ea sufficiant. Forte dabitur occasio, ut reliqua etiam antiquitatis monumenta ab Huttichio collecta cum erudito lectore communice-*

Hoc libentius igitur, cum idoneum mihi e proximo fors locum ostendisset, id, quod optimo ille secum constituerat consilio, exequendi, temporis opportunitate uti, atque *Antiquitatum harum Collectanea* communi, ut uides, utilitati restituere decreui.

II HVTTICHII esse, iam dictum. Qui quae ortus fuerit gente; quo sub caelo natus sit; quantum praestiterit in bonis litteris tum excolendis, tum in melius prouehendis; quibus itidem perfunctus sit honoribus; quamdiu denique inter mortales egerit, e subiecto illius *Elogio*, breui licet, quantum sufficit, cognoscere licebit.

Hic uero ante omnia notare e re erit, quod haec, quae publico dedit, *Antiquitatis monumenta*, uelut ipse in sua ad *Theodericum Zobel* a *Gibelfstatt* dedicatoria testatur, partim laboriose eruerit, partim multo congeslerit studio, & quae alii collegerant, suis ipse inspexerit oculis, ut hoc curatius cognosceret, an rite omnia, sincereque depicta sint.

Quod sedulo in iis eruendis elaborarit, *Latomus* etiam fatetur in *Catalogo Episcoporum & Archiepiscoporum Moguntinensium mscr.* Ut adeo non uideam, cur Perillustis *Leibnizius* censuerit, non ea, qua par erat, diligentia atque accuratone hic uersatum esse, dum *Miscellaneorum*, quae *Fellerus* edidit, n. XXXV p. 207 *Admodum male*, inquit, *descriptae antiquitates in libro*: Inscriptiones & antiqua monumenta agri Moguntini.

Cum autem ea non tam priuati dulcedine commodi, quam utilitatis publicae respectu collegisset, non sibi soli seruare uoluit, sed anno MDXVII uno fasce comprehensa bibliopolae excudenda tradidit: qui ea dein anno MDXX, tabulis ligneis incisa, in publicum edidit ac diuulgauit: *Petrus Apianus* uero postea in *Inscriptionibus sacrosanctae uetustatis*, Ingolstadii anno MDXXXIV foras datis f. 465 usque ad 484 expinxit: uti lib. I *rerum Moguntiacarum*, cap. XV, adnotatione § VI *Serarii* p. 42 subiecta, iam notauit.

Praeter quam editionem aliam adhuc Moguntiae prodisse dubito. Eam enim, quae annum MDXXV in titulo praefert, & mensem *Septembrem* in fine, non aliam esse arbitror, quam hanc ipsam, nouo tantum titulo & epilogo uestitam.

III In rarioribus ea iam pridem esse libris, dictum. Addo, forte nec ipsi *Conringio*, multae ceteroquin lectionis uiro, polyhistorique peregregio, uisa. Id quod inde mihi uenit in suspensionem, quoniam alicubi * his utitur uerbis: *Romana monumenta Moguntiaci cumprimis, Ducum Romanorum primaria ad Rhenum sede, non minus superant, quam alibi, saltem per Galliam. Saepe numero profecto haecenus indolui, in tanto numero eorum, qui illis locis sacra pecunia lautissime aluntur, neminem repertum, qui huc otium suum contulerit.*

* Vid. *Conringiana Epistolica*, quae *Ritmeierus* edidit, p. 41 edition. nouissimae.

IV Ceterum, ut ad nouam hanc deueniam editionem, suasor fui *B. Sandio*, cum eam superioribus annis adornare coeperam, ut aeri potius haec monimenta incidi curaret, quam tabulis ligneis; cui monito cum aures praebuisset, id operam dedi, ut curate insculperentur secundum exemplar illud primum; quamuis probe uiderem,

PRAEFA
uiderem, hic & illic uel a lap
postea peccatum esse.

E.g. n. v. ubi PERICIA
POLLICINO pro DULCIS
CANTORVM pro OPTIO
n. XX, ubi POSSVIT pro P

Tum uero in nuncupatori
mini loco Scholastici, Zobelis trib
fuit, bibliopolam uel typogr
annos libro edendo se dedit, Sch
monci demum substituisse. Au
quo Zobel haec *Antiquitatis*
dignitatis uocabulum et ascrib
us enim anno MDXVII adhuc
ad aedum maximam Collegii
Scholasticum, & Zobel sequenti d
scilicet mense Decembri suo loci
in *Sylabo pleniori* sectione IV p. 12

Tertio, illam molis glanduloso
pionem in ultimam reiecti locu
mini uideatur, eam inter monu
chum uelut typographum edicito
isse. Certe in uno exemplari
cuit, non aderat: in altero fat
illi inferam fuisse. Accedit,
iam tum excuso, de adicienda
fallor, indicio nobis est seque
XIII p. 439 editionis Frobeniana
curata.

ERASMVS ROTE
NICOLAO PRAEPO
§. d.

Vr Eximie. Scribit ad me
treat, sibi excudi nescio quid
Moguntini, in quo praedicat
uocatur Drusiana: de qua si q
tutulo tuis, aut in memoria,
ut nobis repartias. Bene uale.
mar. MDIX.

Tandem, praeter breues
adnotaciones, tria adieci ad
dem, quae de hac ipsa mole
mus, minime, dum uiueba
MYS ERNESTVS TEN

uiderem, hic & illic uel a lapicida olim, uel sculptore postea peccatum esse.

E. g. n. V, ubi PERICIAF pro *PERICIAE*; n. IX, ubi DVICISSIMO pro *DVLCISSIMO*; n. X, ubi OBTIO SIGNIFERORVM pro *OPTIO*; n. XI, ubi CONIVX E pro *F*; n. XX, ubi POSSVIT pro *POSVIT*, & sic porro.

Tum uero in nuncupatoria sequenti titulum *Canonici*, loco *Scholastici*, *Zobelio* tribui; cum uerisimile prorsus sit, bibliopolam uel typographum, cum tribus post annis libro edendo se dedit, *Scholastici* titulum titulo *Canonici* demum substituisse. Auctor certe tum temporis, quo *Zobelio* haec *Antiquitatis monumenta* inscripsit, id dignitatis uocabulum ei adscribere haud potuit. In uiuis enim anno MDXVII adhuc agebat amplissimi istius ad aedium maximam Collegii Scholasticus, *Vlricus* a *Schechingen*, & *Zobelio* sequenti demum anno (MDXVIII scilicet) mense Decembri suo locum faciebat obitu: uti in *Syllabo pleniori* sectione IV p. 321 uidere est.

Tertio, illam molis glandiformis figuram & descriptionem in ultimum reieci locum; cum propius uero mihi uideatur, eam inter monumenta illa, quae *Hutthichius* auctor typographo exscribenda tradiderat, non fuisse. Certe in uno exemplorum, quae mihi tractare licuit, non aderat: in altero satis apparebat, post demum illi insertam fuisse. Accedit, quod anno MDXX, libro iam tum excuso, de adiicienda ea laboratum fuerit. Ni fallor, indicio nobis est sequens *Erasmi* epistola, lib. XIII p. 439 editionis Frobenianae an. MDXXXVIII curatae.

ERASMVS ROTERODAMVS
NICOLAO PRAEPOSITO EDANO
S. D.

Vir Eximie. Scribit ad me bibliopola quidam Moguntinus, sibi excudi nescio quid libelli de antiquitate agri Moguntini, in quo praedicat uisi molem quandam, quae uocatur Drusiana: de qua si quid habes aut in commentariolis tuis, aut in memoria, maiorem in modum te rogo, ut nobis impartias. Bene uale. Louanii XIV Kalend. Ianuar. MDXX.

Tandem, praeter breues illas ad haec monumenta adnotatiunculas, tria adieci additamenta. Et I) quidem, quae de hac ipsa mole glandiformi Vir eruditissimus, mihiq; dum uiuebat, amicus, *WILHELMVS ERNESTVS TENZELIVS*, in *Dialogis uerna-*

uernaculis an. MDCXCVIII, mense Augusto editis habet, in sermonem latinum a me conuersa.

II) *Drusilacii*, seu potius pyramidis illius, in agro, extra moenia Moguntina, *Drusi* in honorem olim, ut uolunt, posita, figuram: quam Experientissimus Vir, IOANNES CRATO HIEGELL, Archiater Confluentinus, e *Matthiae Dieffenbachii* Catalogo Abbatum *D. Iacobi* in monte specioso desumpsit, ac aere expressam *Collectaneorum* suorum *Specimini* tab. I n. II inseruit; una cum ulteriori, quam e documentis antiquis confeci, illius descriptione.

III) Monumenta aliquot alia, tum in urbe Moguntia, tum in agro illi circumiecto reperta; quae HVTTICHIVS haud habet; BROWERVS uero, HIEGELLIVS modo laudatus, alique nobis seruauere.

IOAN-

IOANNIS HV
BREVE ELO

Viri, qui saecula
non immeti
IOANNE
quamvis usque
ruit, nominis
tis enim & histo
serim, cultor erat haud interrenu

Cum Nihil in nuncupato
radi a Liechten, Eboris V
Dilectus & Ioannis fons
guitis & historiarii fne
rerum Romanarum scriptore
Iohannes Huetius, Mo
Romane cultor.

II Patria autem, ut mo
rus, familia ortus, quae tum
loco.

* Occurrit sane nobis
cum Viciis, qui tum ad
Huetius, quem, cum e
quidam, Bertoldus &c.
episcopus, dignum censuere,

IOANNIS HVTTICHII BREVE ELOGIVM.

Viris, qui saeculo XVI litteris inclaruere, non immerito adnumerandus uenit IOANNES HVTTICHIVS, quamuis usque huc non ea, quam meruit, nominis fuerit fama. Antiquitatis enim & historiarum, Romanae praefertim, cultor erat haud instrenuus.

Crato Mylius in nuncupatoria Paraleipom. chronico Conradi a Liechtenau, Abbatis Vrspergensis, annexorum p. 343; Doctissimus & humanissimus uir, Iohannes Huttichius, antiquitatis & historiarum studiosissimus. Hankius lib. II de rerum Romanarum scriptoribus parte I cap. XVIII § I p. 132; Iohannes Huttichius, Moguntinus, antiquitatis potissimum Romanae cultor.

II Patria autem, ut modo dictum, fuit Moguntinus, familia ortus, quae tum temporis honesto illic erat loco*.

* Occurrit sane nobis sub finem saeculi XV & initium XVI, inter Vicarios, qui tum ad aedum fuere maximam, *Ioannes Huttichius*; quem, cum exempli recti uir esset, ac doctrina praestaret, *Bertholdus & Iacobus*, Sedis Moguntinae Archiepiscopi, dignum censuere, cui alios inter facultatem darent, sacras

facras eorum, qui respicientis animi uera prae se ferrent documenta, exomologeses per ciuitatem & dioecesim Moguntinam audiendi: *ille* quidem an. MCCCCLXXXVIII, d. XXI Ianuarii; *hic* uero, an. MDVI, d. XVIII. Martii.

III Ingenuis artibus ac disciplinis cum animum exornasset, *Magistri* titulum, honoresque in iis summos obtinuit. In documentis sane, quae superant, diserte uocatur *Artium & Philosophiae Magister*; & interdum *Meister* Hans Huttich, *Examinator und Geistlicher*. Vtrum uero Moguntiae in patria ἀξιωμα id consecutus sit, an alibi locorum, me nescire, lubens profiteor.

IV Moguntiae tamen aliquandiu haesit, focius studiorum *Philippi Packii*, ac monumentis, numismatibusque uetustatem sapientibus conquirendis operam impendit. *Latomus* certe in *Catalogo Episcoporum & Archiepiscoporum Moguntinensium* supra iam dicto diserte: *Laborarunt in iis* (monumentis) *eruendis sedulo* Ioannes Huttichius & Theodoricus Grefemundus, *Ictus doctissimus*.

V Post, patria relicta, alio concessit*, & tandem Argentorati sedem rerum ac fortunarum suarum collocauit†.

* Epistolam sane, qua *Antiquitatum* haec *Collectanea Zobelio* inscripsit, dedit *ex arce Curcellina regni deserti*, ut mox uidere licebit. Quis autem, & ubi terrarum locus ille sit, itidem me ignorare, prorsus non diffiteor.

† Ni coniectura me fallit, anno iam MDXXIII in Tribocis egit. In epistola enim *Gerbelii* ad *Ioannem Suebelium*, quae XV est *Centuriae epistolarum Theologicarum* ab *Henrico Suebelio* editarum, anno dicto scripta, p. 42. *Ioannes* ille *Hettichius* non alius mihi esse uidetur, quam *Ioannes* noster *Huttichius*, nomine ipsius gentilitio operarum negligentia deprauato.

VI Cum autem non eruditionis solum laude floret, uerum etiam magna uitae morumque esset integritate, anno MDXXV die XXVIII Februar. in ciuium Argentoratensium receptus numerum est; biennio post uero ad publicos gradum fecit honores, ac mense Nouembri an. MDXXVII, precibus *Caroli V* regalibus, siue, ut uulgo uocari solent, *primariis*, (quarum, *Iacobo Sturmio* patrocinate, compos redditus erat) in Canonicis ad D.

Thomae

ELOGI
Thomae locum obtinuit, Ma
Ex quo deum circa annum MD
cir, ab reuerendissimo Colleg
Præpositus Rex Chori in acde
Viro Bersche, satis nuper funt
men paene detrahit fuisse (Ca
per literas, tum per Iacolum
Collegii Clero imperante, ut o
in delinquent locum immitteret
erat, dignitatis suae habuisset d
pro iure suo se acturum propon

* Viliam cum erat illi
Fredericus III decedens,
ius, nonne, si locus uacaret,
seruaret XIV ad Königshaus
fuge. Vocatur autem paucis
de Chor-König: pferant, &
chori ecclesiae cathedra.

VII Tenuit itaque, quem
extremum usque uitae suae diem
que anno MDXLIV, IV Non
fecit.

Notari hoc uelim; qui
quo satis concute, ut did
perum fuisse uidetur. Han
genio, doneque omnibus do
genit, aptissime scribit: Quo
habet, non habemus explorata
cum christianis orbi annos M

VIII A paucis ceteroquin
tuae uoluntate mihi uidetur fuit
p. 234 & seq. opusculi de Roman
scribit uerba, obseruata, ut in
in re (de frangenda scilicet Tu
landa Principum discordia, tum
Christi doctrinam christianae rel
dite dispersum modo deprauatis
conspicua aliorum doctrina,
uolant, misenda rerum facies
non optatum maximum precabim
ariae bono, sic itum praestans &
S

Thomae locum obtinuit, *Materni Fabri* successor factus. Ex quo dein circa annum MDXXX in altiore adscendit, ab reuerendissimo Collegii ad aedum primariam Praeposito *Rex Chori* in aede cathedrali constitutus, ac *Vlrico Bertsch*, fatis nuper functo, successus: de quo tamen paene detrusus fuisset (*Carolo*, quem dixi, *V* tum per litteras, tum per *Iacobum Spiegelium* dicto maximi Collegii Clero imperante, ut eo reiecto, *Ioannem Mein* in defuncti locum immitteret*) nisi eos, quorum intererat, dignitatis suae habuisset defensores, maxime, cum pro iure suo se acturum spondidisset.

* Visum enim erat illi non minus, quam *Sigismundo* & *Friderico III* decessoribus, Imperatori & Imperio competere ius, nomen, si locus uacaret, edendi. Vid. *Schilterus* observatione XIV ad *Königshouii* Chronicon Alsaciae p. 766 & seqq. Vocabatur autem praebenda haec siue beneficium uulgo *die Chor-Königs-pfründe*, & qui id consecutus erat, *Rex chori ecclesiae cathedralis*.

VII Tenuit itaque, quem obtinuerat, locum ad extremum usque uitae suae diem, quem pie laudabiliterque anno MDXLIV, IV Nonas Martias, morte confecit.

Notari hoc uelim; quandoquidem nec de die, nec anno, quo fatis concessit, uel doctissimis usque huc certi quid compertum fuisse uidetur. *Hankius* certe, egregius alioqui uir ingenio, bonisque omnibus disciplinis ornatus, l. d. p. 133 ingenue, aperteque scribit: *Quem uitae supremum annum habuerit, non habemus exploratum. Iam e uiuis excesserat, cum christianus orbis annum MDLII auspicaretur.*

VIII A purioris ceteroquin religionis studio, cultuque uoluntate mihi uidetur fuisse haud auersa. Saltem p. 234 & seq. opusculi *de Romanis Imperatoribus* in haec scribit uerba, obseruatu, ni fallor, utique digna: *Hac in re* (de frangenda scilicet Turcorum potentia) & *in sedanda Principum discordia, tum in reformando ad puram Christi doctrinam christianae religionis statu, quem deperdite discerptum modo deprauatis quorundam moribus, modo conspurcata aliorum doctrina, dum sibi neutri condonare uolunt, miseranda rerum facies exoritur* (f. sequitur) *Deum optimum maximum precabimur, ut rei publicae christianae bono, sic eorum praestans & singulare propositum promoueat,*

moneat, ut semotistandem armis, e Christi praescripto cuncta agantur & moderentur, idque religionis genus instauretur, quo Christus in suis (f. agnoscatur) & sui eum in eximio Scripturae speculo & agnoscant, & certa fiducia ad inuocationem ferantur.

IX Qua mente cum esset, amicitia floruit ac familiaritate uirorum id temporis non eruditione tantum, sed imaginum etiam splendore maxime conspicuorum; *Cammerariorum de Wormatia, dictorum de Dalberg, a quibus e bibliotheca Ioannis Dalbergii, laudatissimi Vangionum Episcopi, exemplum chronici Abbatis Vrspergensis mscr. Hedionis in gratiam obtinuit**; *Theodorici Zobel de Gibelstatt, cui haec ipsa inscripsit Collectanea: Balthasaris Geyeri, Decretorum Doctoris, & Moguntiae ad D. Petri Scholaistici, cuius operam in inuestigandis id genus antiquis monumentis ipse hic praedicat; Beati Rhenani, cui noster, amicitiae causa, audit†, plurimumque aliorum.*

* Vid. *Mylius* in supra dicta dedicatoria παραλειπομένων *Vrspergensis* subiunctorum p. 343.

† Vid. ipse lib. II *rerum Germanicarum* p. m. 363.

X Vti ingenio haud parum ualuit; ceterum uero multae fuit industriae; ita studio plura peperit, ac in usum communem emisit.

Et quidem I) *Collectanea* haec *Antiquitatum in urbe atque agro Moguntino repertarum. Moguntiae an. MDXX. f. mense Martio.*

Reperiuntur quidem exempla, quae an. *MDXXV* in fronte, & mensem *Septembrem* in calce praeferunt. Vid. *Hankius* l. d. § IV p. 133. Sed, uti iam supra dixi, nouam editionem mentiri uidentur,

II) *De Romanorum Imperatoribus* libellum, una cum imaginibus illorum, quales in nummis reperiuntur. Argentorati an. *MDXXVI*, typis & sumtibus *Wofgangi Cephalaei*. 8.

Qui dein saepius recusatus est. Audiatur modo ipse in praefatione, quae editioni ab eo recognitae praemissa, atque in Lugdu-

Imprimis in MDL repen-
dit. Romae in lucem exi-
erunt, idque carissae fuit
ei, quoniam per fuit, cepit
plur, & maxime Wolfgangi
creare: namque ut publicis
uia. Li igitur, cum anti-
ni ueniret feruili bello atton-
manorem Principum, qui
eleganter collegimus, effren-
lentis e manibus extorpsi; p-
gient ex nostris & aliorum
citra expressas, se additum
dum, & in libentem cessi, a
haec typis emulgatum non
tur. Editum se libellum, p-
minore libentis libentia, qui
& tertio antea antea per-
impro, alio ad quoniam p-
fuit, ut priores editiones reser-
uaret, summa colligenda dilig-

Postquam res, quod scien-
dem Lugduni Galliarum, rep-
MDL; sed uicine admodum
tus, in praefatione Epitome
missa, lib. 3: (scilicet I
quem ideo hic audire, non
am, inquit, Romae lucis
Cardinale conscriptum, &
editum hoc titulus: *Moguntian* l.
an MDXXVI Argentorati lucis
per Henricum) qui ex supere
translucens uersus in imagine
hoc ipsum ipsum summe deinde
quam quod antea typis ex
Lugduni libere quidem ad e-
tionem haberi, praesens de
inceptum & inscriptum, ut re-
reatur, accitis uerbis Nunc
persequitur, & Aulianum ca-
absurdum & inolegentibus,
petum fuerint, quam ingre-

Dein Argentorati, ante
per. cum uero Ioannis Sen-
Basilium habet l. d. § III.

Lugdunensi an. MDL repetita est: Cum ante nos, optime lector, Romae in lucem exiisset libellus quidam numismatum veterum, idque curiose satis, minore tamen diligentia librarii, quam par fuit, coepit is placere quibusdam bibliographis, & maxime Wolfgango Cephalaco, cui res hae sunt curae: magisque ut publicae utilitati, quam sibi ipsi inferuiat. Is igitur, cum annis superioribus, quo (f. quibus) boni omnes seruii bello attoniti essent, apud me libellum Romanorum Principum, quorum uitas laconice magis, quam eleganter collegeram, offendisset, importune quidem & nolenti e manibus extorsit; promittens, icones ad uiuam effigiem ex nostris & aliorum numismatibus, ab optimis artificibus expressas, se additurum. Placuit tum hominis studium, & eo libentius cessi, ut antiquitatum candidati, quibus copia numismatum non est, haberent, quo oblectarentur. Editus sic libellus, principio inauspicato, & iterum minore librarii solertia, quam primitus promissum fuerat, & tertio auctoris nomine penitus secluso, insertis nonnullis ineptis, alibi ad quaestum prostitutum uidimus; (f. quod) fecit, ut priores editiones resumeremus, & illam, quam huc uides, summa castigatam diligentia publicaremus.

Post quam ter, quod sciam, rursus exiit. Primum quidem Lugduni Galliarum, opera Balthasaris Arnolleti, anno MDL; sed inscite admodum, ut Iacobus de Strada, Mantuanus, in praefatione *Epitomae Thesauri Antiquitatum* praemissa, lit. B 2 (editionis Lugdunensis an. MDLIII) queritur: quem ideo hic audire, non ab re erit: *Primus quidem omnium*, inquit, *Romae Iacobus Mazochius librum a Sadoletto Cardinale conscriptum, & Leoni summo Pontifici dictum edidit hoc titulo: Illustrium Imagines. Eum secutus est anno MDXXVI Argentorati Ioannes Nutichius* (ita deprauate, pro Huttichius) *qui ex superiore mutuatus est, uel potius transfusiuit uniuersas imagines, idemque anno MDXXXIV hoc ipsum opus suum denuo prelo tradidit, sed deterius, quam quod antea typis excuderat. Postremo anno MDL Lugduni liber quidam ad exemplum superioris, cuius mentionem habui, proxime delineatus, in publicum exiit, tam ineptus & inscitus, ut ne aspici quidem, nedum legi mereatur, accitis uerbis Nutichii, quibus uitam Imperatorum persequitur, & Aufonii carminibus, sed figuris uniuersis tam absurdis & inelegantibus, ut eximendae illae uel omittendae potius fuerint, quam inferendae.*

Dein Argentorati, anno MDLII, Cephalaci rursus sumptu: cura uero Ioannis Sambuci, quibusdam in locis auctior; Hankius habet l. d. § III.

Post iterum Lugduni in Galliis, anno MDLIV, ut *Teis-*
serius adnotavit parte I *Bibliothecae nummariae* p. m. 449.

III) *Consulum Romanorum Elenchum*;
qui prodiit, *Imperatoribus Romanis* additus, Argentorati
an. MDLII, 8.

XI Haec, uti dictum, rei litterariae reliquit bono:
pietatis uero suae in rebus inopum ac egentium leuandis
documento, peculiare quoddam legatum pecuniarium;
de quo indotatis ciuium Argentoratensium filiabus, si
qua iuueni opifici, militiam haud colenti, nuberet, dos
constituatur. Cuius piae uoluntatis in hunc usque diem
rationem religiose haberi, per litteras me docuit, cui
plurimum hic debeo, Amplissimus Vir, *Iacobus Wencke-*
rus, rei tabulariae in urbe patria, non sine multis in rem
litterariam aequae ac publicae meritis, Praefectus.

TAYTA ΔE TAYTA.

THEO-

THEODORICO
IVRISCONSULTO
MAXIMAE AEDIS
CANONICO

IOAN. HVTTICHII
S. OPT.

Unquam deserre
fer, uerus ille
mae ornamento
doctissime, elega
cique admodum
vram sequer sente

qua conuenientem in bonum uitam
admiratores ueritatis fultissimi
propterea ab amore et admiratione
Licet ipse mecum saepius cogitant
que nullus affirmationis, et quae
magis prode se possit, tamen
Moria, assumpti mihi potissimum
admirandi officium, tibi que
misistum uelut aduocasti, et
modo assumptum uis Collectan
blicitati, ne et dia, si qua fori
monumenta, vel quae supra terra

THEODORICO ZOBEL,
IVRISCONSULTISSIMO,
MAXIMAE AEDIS MOGVNTINAE
CANONICO,

IOAN. HVTTICHIVS
S. OPTAT.

NUnquam deterrere me potuit Erasmus no-
ster, uerus ille Theologus, & totius Ger-
maniae ornamentum, THEODORICE
doctissime, eleganti illa, uera, morda-
cique admodum (si uecordem Theologista-
rum sequor sententiam) sua inuentione,
qua communem in hominum uitam lusit facetissime, & in
admiratores uetustatis stultitiam introducit iocantem, ut
propterea ab amore & admiratione antiquitatum desisterem.
Licet ipse mecum saepius cogitauerim, rem esse inanem at-
que nullius aestimationis, & quae neque mihi, neque aliis
magnopere prodesse possit, tamen ut & suos haberet cuculos
Moria, assumsi mihi potissimum illud inter Moguntinos
admirationis officium, tibiue, qui iam dudum prisca no-
mismatum uestigia adamasti, & multoties ueneratus es,
modo ansam praebeo iis Collectaneis, quae tuo auspicio pu-
blicauit, ne & alia, si qua forte adhuc sub terra lateant
monimenta, uel quae supra terram, neque mihi adhuc uisa,
cum

cum ad tuos peruenerint oculos, perire sinas, & ab agrestium manibus qua integerrime ut liberet. Ne tamen quisquam putet, me primum omnia haec reperisse apud Moguntinos signa uetustatis, neque hoc mihi uendico. Egit enim suas partes & praecipuas, antiquitatis pater, Theodoricus Grefmundus, totus olim tuus, cuius nomen uix sine gemitu audire potes, ut omnes ferme litterati, qui maiorem numerum ante omneis collegit, atque, dum adhuc superuiviret, bibliographo dederat; sed nescio qua incuria post mortem infelicissimam a librario fuerint deperdita. Adhibuit & suam operam una mecum Balthasar Geyer, Decretorum Doctor, in inquirendo cum a paganis, tum ab oppidanis diligentissime; quos suis laboribus fraudare nunquam fuit mihi animus. Nolui tamen credere illis, qui describere, sed ipse omnia meis oculis inspexi, & an sincere omnia depicta fuerint, laboriose perlustraui, imitatus in hoc Chunradum Peutingerum, Augustanum, Iuris Doctorem, & perquam sollicitum antiquitatis & historiarum indagatorem, qui ante me Augustae Vindelicorum omnia, quae potuit, perquisiuit diligenter, & ne corraderentur iniuria temporum, excussoni dedit. Ut ergo similiter ab interitu Moguntia nostra uindicetur, quae inter omnes Germaniae ciuitates, post Treuerim, antiquissima est habita, & propter reliquias uetustatum ab omnibus admirata, libenter incidi in Erasmi Moriam, ut homines iudicent de meo labore inutili & puerili. Neque etiam uolo, Doctor egregie, ut defendas, si qui sunt (multos autem animus mihi praesagit sapientiae titulo personatos, quos tamen auriculae prominentes produnt ueros esse Midas & morosophos) qui deridebunt; cum hoc faciunt, derisionem illorum in cachinnum diducas, oro & obsecro. Efficient enim illi, quibus nihil aliud placet, quam philautia, ut una mecum uideantur prae omnibus primum tenere locum inter moriones, & Morycho quidem stultiores. Vale, & me, ut hucusque sensi, amore prosequere. Datae ex arce Curcellina regni deserti XI Kalend. Augusti, anno salutis MDXVII.

VICTORIO CASSIANO VET. LEG. VI.
OVI. VIXIT. AN. LV. VICTORII. CLE.
MENTINVS. ET. VICTORINVS.

I
SARCO EST IN AEDIBVS ZVM SCHILTKNECHT.

VICTORIO · CASSIANO · VET · LEG · VII ·
QVI · VIXIT · ANN · LV · VICTORII · CLE
MENTINVS · ET VICTORINVS · ET · SENE
CIONIVS · IVLIANVS · FILII · EIVS · PER ·
VICTORIVM · HERMETEM · LIBERTVM ·
EIVS · PATRI · PISSIMO ·

F

C

SEQUELLENTIAE. FAVSTINAE. CONINGI.
SANC'TISSIMAE. ET. DVLCISSIMAE. M. III.

SEQUENTIAE. FAVSTINAE. CONIVGI.
SANC'TISSIMAE. ET. DVLCISSIMAE.
QVAE. VIXIT. ANNIS. XXXVII. M. III.
SARCOPHAGVM IVSSV. IPSEIVS. F.
FLAVIANVS. AVENTINVS. DEC. ALAE.
INDIANAE CONIVGI. INCOMPARA
BILL. F. C.

L. SEXTIO · PERVINCIO · DEC · CIVI
TATIS · AVDERIENSIVM · CAUSIDICO ·

L·SEXTIO·PERVVINCO·DEC·CIVI
TATIS·AVDERIENSIVM·CAVSIDICO·
ACEPTIA·AFREPTA·CONIVGI·SANC
TISSIMO·F·C·

MEMOIR
OF
THE
LIFE
OF
THE
LATE
JAMES
MILN

LICINIO · LICINIANO · B · F · COS · SAFECV

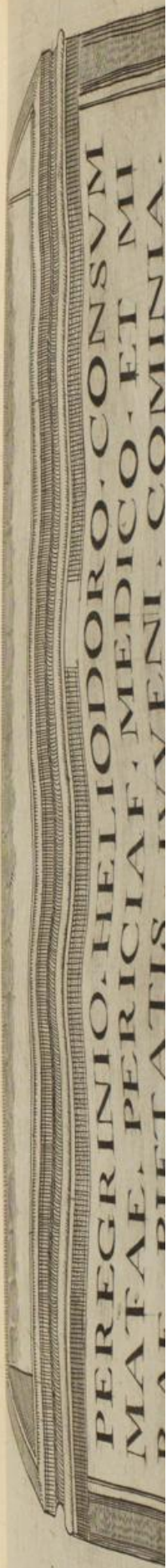
IV

IN MONTE D. STEPHANI . AEDES . QVAE PROXIMAE
SVNT . AD . SAMPSONEM . HABENT .

LICINIO · LICINIANO · B · F · COS · SAECV
I LARIA · SEVERINA · CONIVNX ·

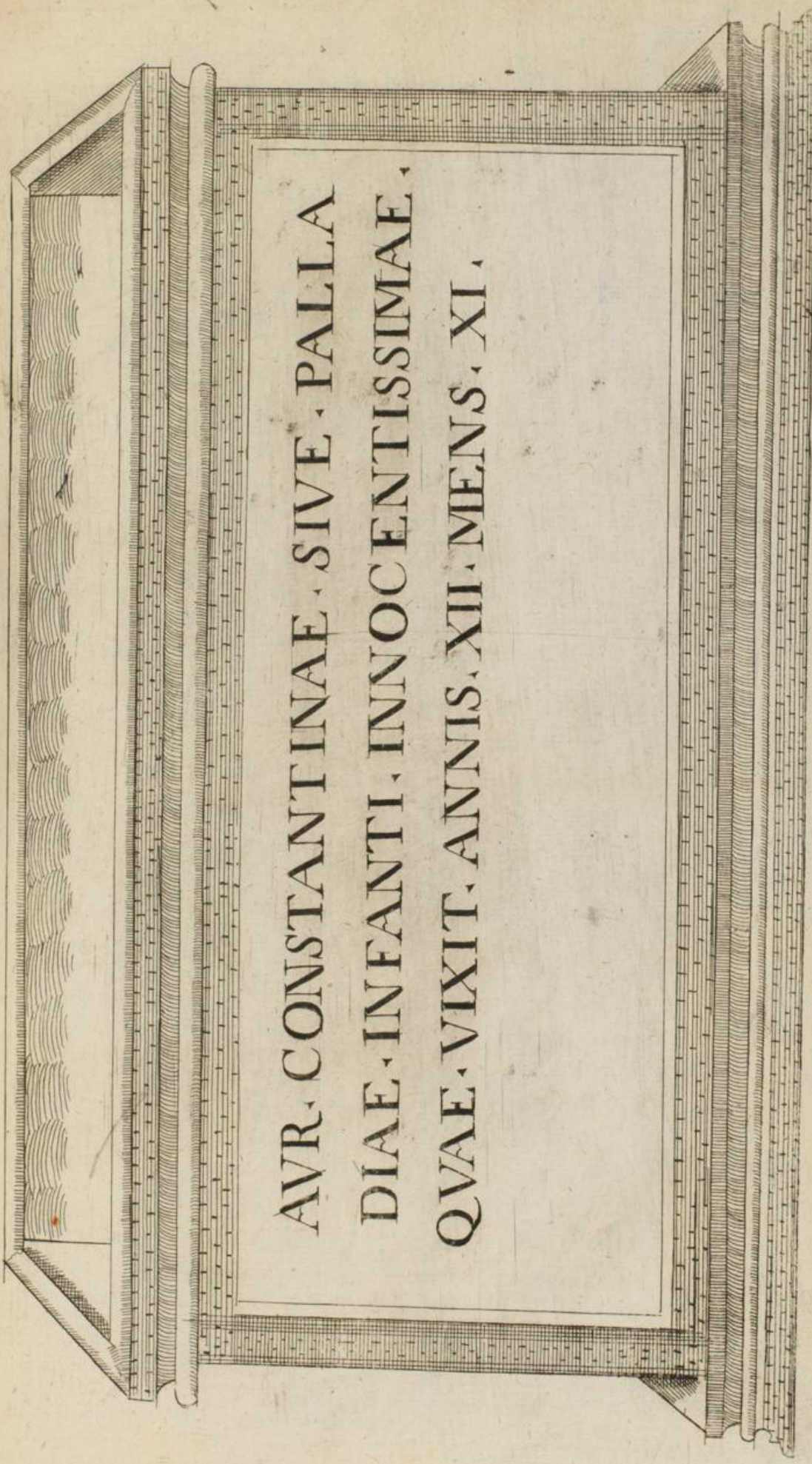
F · C ·

PERGRINIO. HELIODORO. CONSUM
MATFAE. PERICIAF. MEDICO. ET MI
PER ATIS. VENI. COMINIA.

PEREGRINIO. HELIODORO. CONSVM
MATAE. PERICIAE. MEDICO. ET MI
RAE. PIETATIS. IVVENI. COMINIA.
FAVSTINA. MATER. INFOELICISSI
MA. F. C.

AVR. CONSTANTINAE · SIVE · PALLA

AVR. CONSTANTINAE. SIVE. PALLA
DIAE. INFANTI. INNOCENTISSIMAE.
QVAE. VIXIT. ANNIS. XII. MENS. XI.

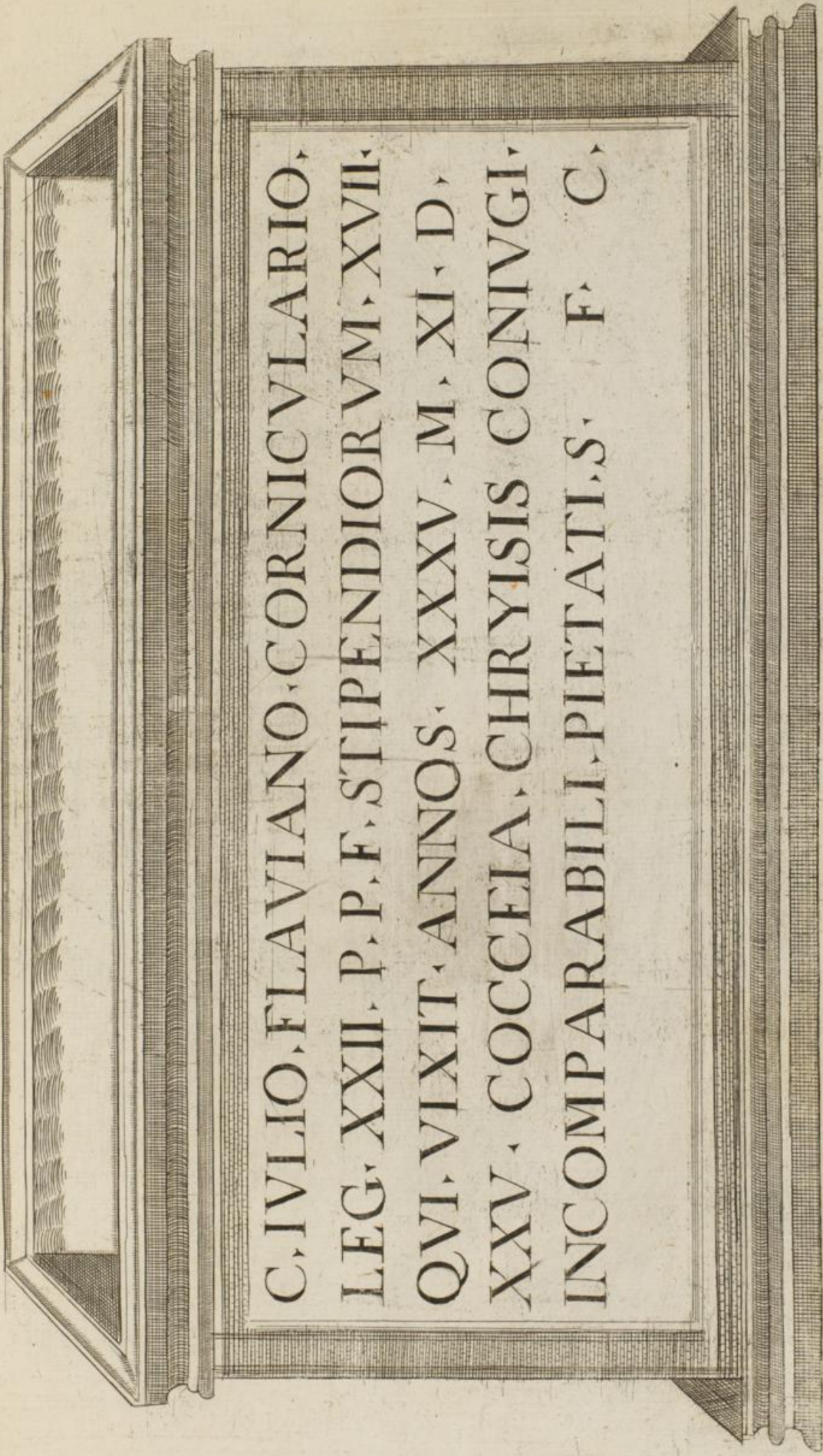
ONE WILLIAM MARY
OF THE UNIVERSITY OF EXETER
IN THE COUNTY OF DEVON

CANDIDAE VRBANAE MATER

IN AEDIBVS D. MARTINI STARCK VICARIAEDIS.
MAIORIS MOGVNTINAE IN SARCOPHAGO.

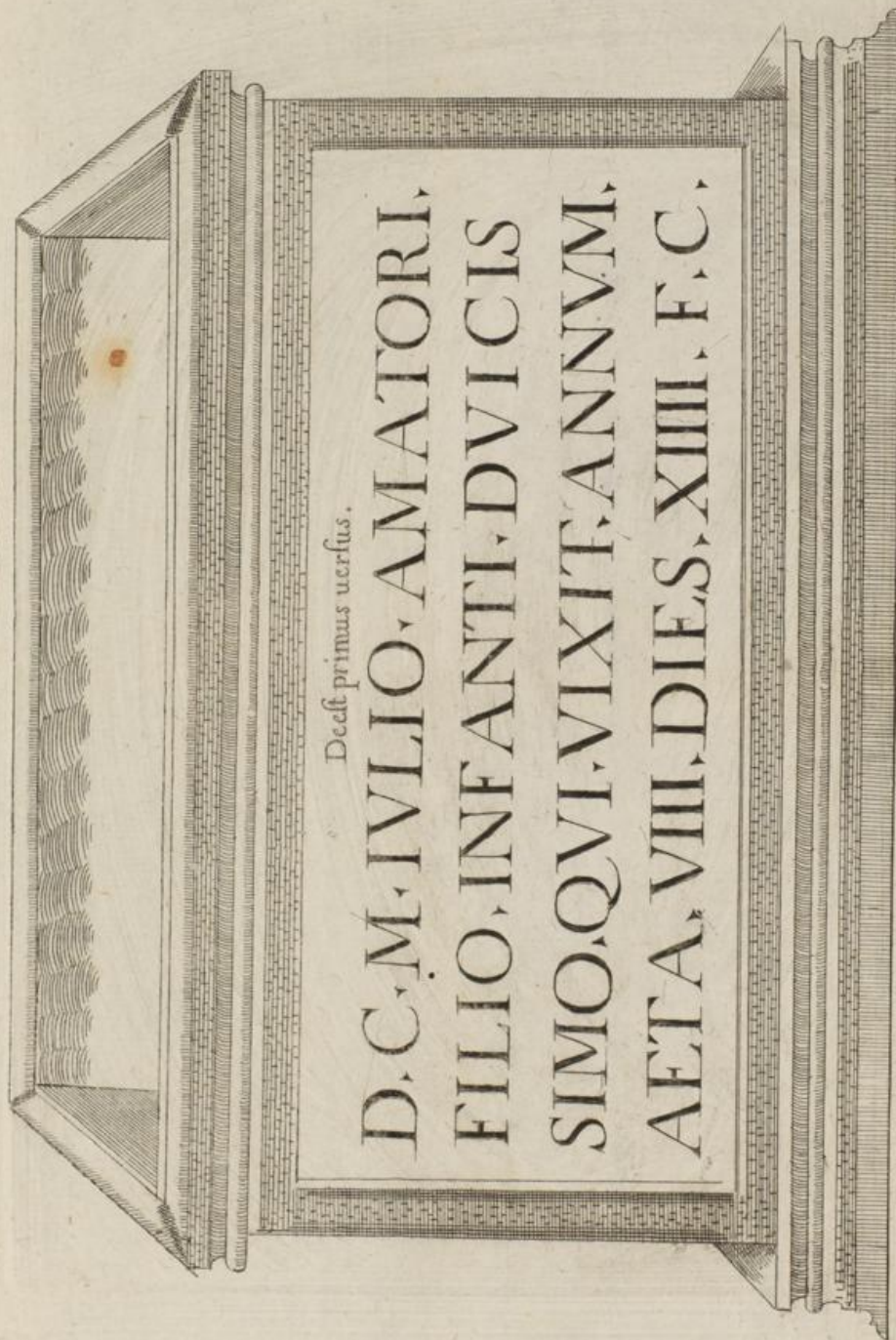
CANDIDIAE · VRBANAE · MATER
NIVS · PARDVS · ARMATVRAE ·
XXII · MARIT · F · C ·

C. IULIO FLAVIANO: CORNICIULARIO.

C. IVLIO. FLAVIANO. CORNICVLARIO.
LEG. XXII. P. P. F. STIPENDIORVM. XVII.
QVI. VIXIT. ANNOS. XXXV. M. XI. D.
XXV. COCCCEIA. CHRYSIS CONIVGI.
INCOMPARABILI. PIETATIS. F. C.

FIDELIJE: VERVLE: PRVENCINS: RE
VERES: OBTIO: SIGNIF: ERORVM: CON

FIDELIE, VERVLE, PRVDENCIVS, RE
VERES, OBTIO, SIGNIFERORVM, CON
IVGI, INCOMPARABILI, AC, DVLCISSI
MAE, QV AE, VIXIT, ANNIS, XXXI, MEN
SIBVS, III, DIEBVS, XIII.

F,

C,

REPERTORIUM
AD FINEM

D
IVN
NA
NV
ET
HON
CON

XI
REPERTVM IN TEMPLO D. MAVRICII
AD SINISTRVM INGRESSVS.

D. O. M.
IVNONI. REGI
NAE G. VITALI
NIVS.

Obliterata linea.

EE. LVCILLANA.
HONORATA,
CONIVX. E.

PRO FORIBVS CAE

ATTIO·L

TANVS.

XIV·MIL

RVM·STI

H

XII

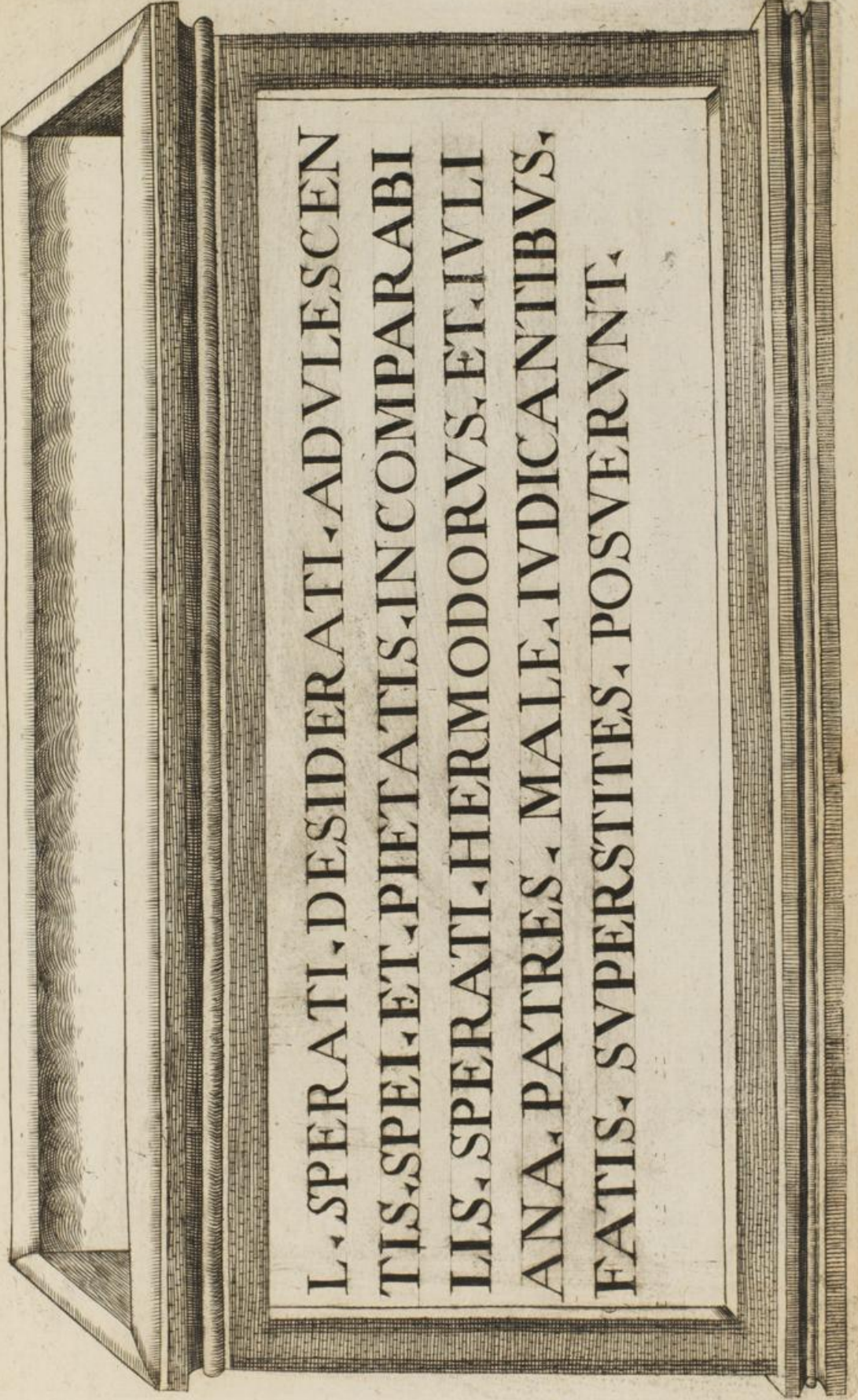
PRO FORIBVS CAEMITERII DIVI PETRI

ATTIO·LANI·F·MON
TANVS·ANNORVM·
XLV·MIL·COR·RAITO
RVM·STIP·XIX·

H· S· E·

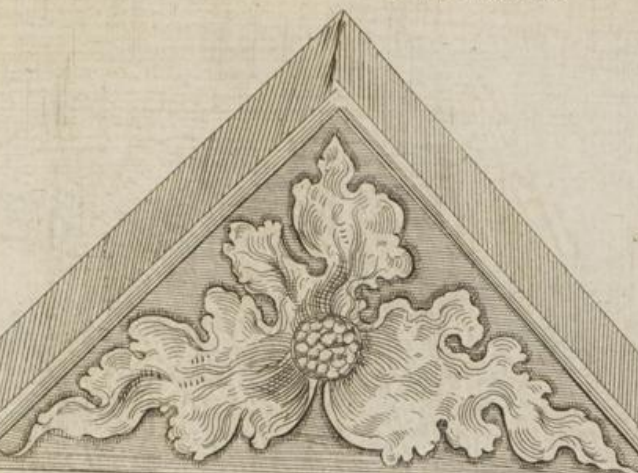

L. SPERATI. DESIDERATI. ADVLESCEN
TIS. SPEI. ET. PIETATIS. INCOMPARABI
LIS. SPERATI. HERMODORVS. ET. IULI
ANA. PATRES. MALE. IVDICANTIBVS.
FATIS. SVPERSTITES. POSVERVNT.

CIRATA, I
ANNALE.F.
NE. NERV
NO. XXVII
NIS. BENE
PRONI.
H S.
RVFVS. IV
PRO. PIET.
SVIT.

CIRATA, IVLIA,
ANNAI, F. NATIO
NE, NERVIA, AN
NO, XXVIII, IN MV
NIS, BENEFICI, A
PRONI,

H. S. E.

RVFVS, IVLIVS,
PRO, PIETATE, PO
SVIT,

D.

PRIMNL
LAE. QV
ANNIS.
MEDIOL
MATER
AVSVS
COS. ET
CINVS.
FRVMEN

D.

M.

PRIMNIAE·COMITIL
LAE· QVAE· VIXIT·
ANNIS· XX· CIVES·
MEDIOMATRICA·
MATERNIVS· NEM
AVSVS· STRATOR·
COS· ET· LVCIVS· LV
CINVS· MENSOR·
FRVMENTI· NVMER·

HAVD LO
PETRI

ATTI
FOLK

IN AED

LEG
CALS

APVD D

LEG

XVI
HABD LONGE A PORTA S.
PETRI IN MVRO FRAG.

ATILIO SVO
FOLKMARVS

IN AEDIBVS RVBRIS.

LEG XXII PR PF
CALSTRABO

APVD D. ALBANVM REPERT.

LEG XXII C V

D

ET, BON
QVID, S

Nequimaetria

MIL. ANN.
TVS. HIC.
LECTVS. I
FACTVS. I
EX. B. F. I
NATVS. P
SIA. SVPE
NE. SCRIN
ME. GEN
NIA. CO
SER. VA
RES. ET.

ET. BONAE. MEMO
QVID. STANTES

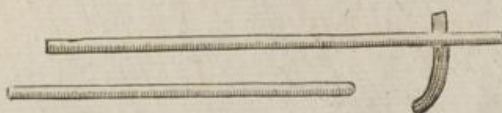
Ut ex symmetria colligimus, hic sex uersus desiderantur

MIL. ANN. XXIII. PROBIT
TVS. HIC. IN. LEG. VII. C
LECTVS. IN. PRAETOR
FACTVS. EQ. PROMOT
EX. B. F. PRAEFECTORV
NATVS. PROVINCIA. M
SIA. SUPERIORE. REG
NE. SCRINA. DADAN
ME. GENVIT. TENVIT. C
NIA. COLONVM. CO
SER. VALENS. PRIMVS
RES. ET. CONSOBRINV

TER.
TER.
MIL.
AN.
H.
AVR

TER. EXSOMNVS,
TER. F. AN. VER.
MIL. LEG. XVI.
AN. XL. STIP. XVI.
H. S. E.

AVRELIVS. DS. P.

MORTVS REVERENDI
DECANI MAXIMAE

AVLVVS

VSC.F.S

MES.FA

LEG. XI

LX.STIP

H.

CRESCEN

APVD

LE
R

HORTVS REVERENDI PATRIS D. LAVRENTII TRVCHSES
DECANI MAXIMAE AEDIS MOGVNTINAE HABET.

AVLVVS . BAEBI
VSC . F . SCAP . CLE
MES . FAES . MIL .
LEG . XXII . AN .
LX . STIP . XXIII .
H . S . E .
CRESCENS . L . F . C .

APVD D. ALBANVM

LEG . XXII .
R . P .

POMERIVM C
ITVRIN

C V

CL. CL

VAN

ADN

STIP

H

D

POMERIVM CVM INTRAVERIS AD DEXTRAM QVA
ITVR IN MALAM CRUCEM INVENIES
HAEC IN MVRO.

C VALERIVS.
CI. CLAVDESSA
VA. MIL. LEGI. III.
ADIIV. AN. XXV.
STIP. VIII.
H. S. E.

D M V

PRO.
DD.
SANCT
I
BONOE
EXERC
TERNIV
TVS.MI
P.P.P.F.

De

LEG.
PE. E.
RECTI

PRO. SALVTE,
DD. NN,
SANCTISSIMORVM,
IMPP,
BONO·EVENTVMIL,
EXERCITVS·GS·MA
TERNIVS·PERLE
TVS·MIL·LEG·VII,
P P·P F·STRATOR,

Defunt duo uersus.

IBIDEM

LEG·XXII·PR·
PF·E·ATTI·AT
RECTI,

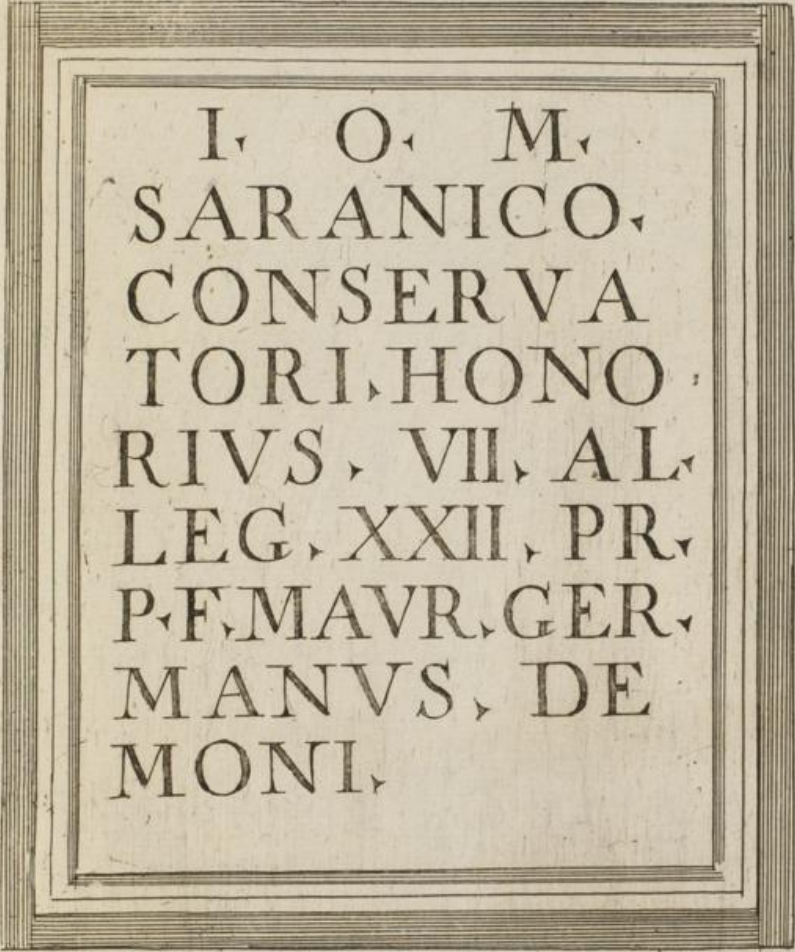
IN PAGO P

I.
SAR.
CON
TOR
RIVS
LEG.
P.F.M.
MAN
MON

VIDETUR NON L
HAC INSCRIPTIO

LEC
SEIO

IN PAGO PROXIMO MOMBACH.

I. O. M.
SARANICO,
CONSERVA
TORI, HONO
RIVS, VII, AL
LEG, XXII, PR,
P. F. MAVR, GER,
MANVS, DE
MONI,

VIDETVR NON LONGE AB ARCE LAPIS
HAC INSCRIPTIONE IN MVRO.

LEG, I, ADI,
SEIONI, VERE,

INDOMO SC
DIVISTE

PLAS. S
AS. MIL.
TE. V.
RVM. D.
ANNO.
VI. H. S.
POSSVI
PS. SVO

XXIII
IN DOMO SCOLASTICI TEMPLI
DIVI STEPHANI FRAG.

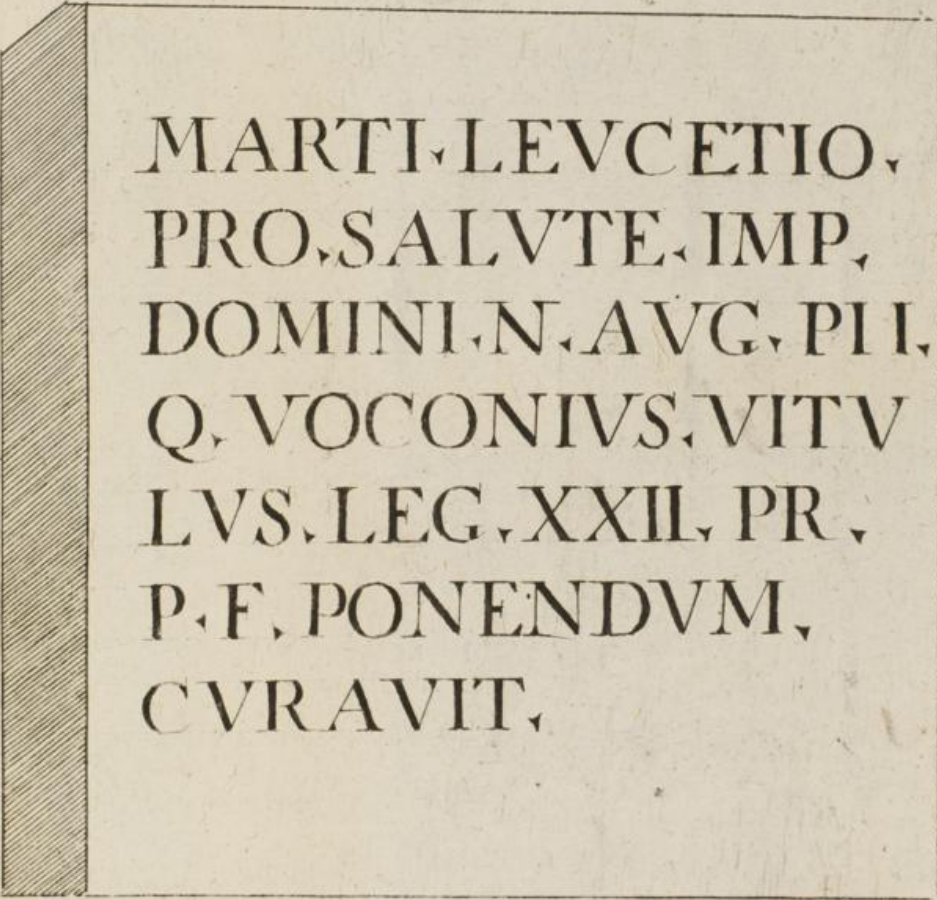
PLAS. SI. F. DOCLE
AS. MIL. EX. COHOR
TE. V. DALMATA
RVM. D. CAPITONIS.
ANNO. XXXV. STIP.
VI. H. S. E. ZIRAEVS.
POSSVIT. MVNICE
PS. SVO.

PROP.

MAR
PROS
DOM
Q. VO
LVS.
P. F. P
CVRA

XXIV

PROPE FRAVENSTEIN IN PARIETE SACELLI
DICTI ZVM ARMVDT.

MARTI·LEVCETIO,
PRO·SALVTE·IMP,
DOMINI·N·AVG·PII,
Q·VOCONIVS·VITV
LVS·LEG·XXII·PR,
P·F·PONENDVM,
CVRAVIT.

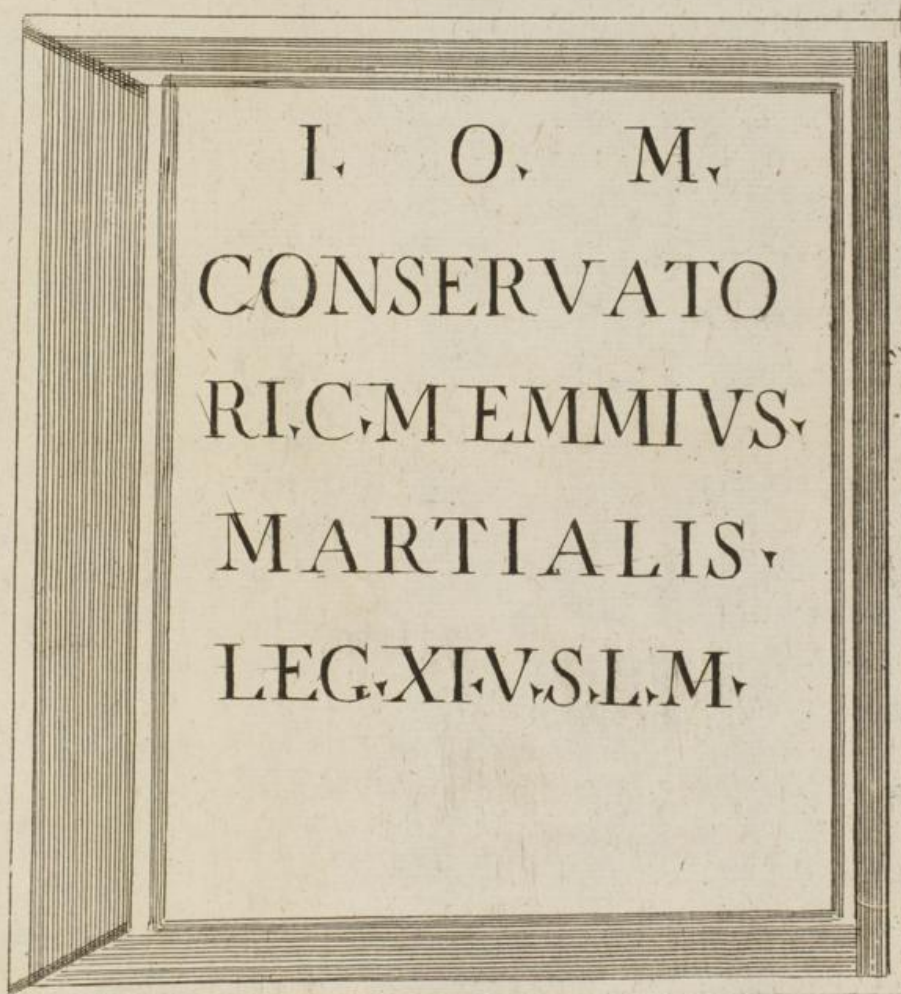
THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
AND AGRICULTURE
OF THE CITY OF LONDON
IN THE
MUSEUM BUILDINGS
LONDON

MARTIN LECTURE
PROFESSOR OF
DOMESTIC
ECONOMICS
IN THE
MUSEUM BUILDINGS
LONDON

NEAR
A
I
CO
RI
M
LE

XXV

IN BASI TVRRIS CVIVSDAM NON LONGE
A PAROCHIA DIVI PAVLI.

M. O. J.
CONSERV. ALO
REC. M. E. M. M. S.
M. A. R. T. A. L. I. S.
F. E. C. X. I. V. S. T. M.

PAGO F
INVEST

M. PET
CE. CL
MILL
AN. X
H.
C. PET
FRAT

PAGO FINITIMO BRICZENHEIM
IN VESTIBULO TEMPLI.

M. PETRONIVS,
C. F. CLA. ACELE,
MIL. LEG. XIII. GE.
AN. XX. STIP. V.
H. S. EST.
C. PETRONIVS,
FRATER. PIE. F.

IBIDEM L

T. ENN

MANC

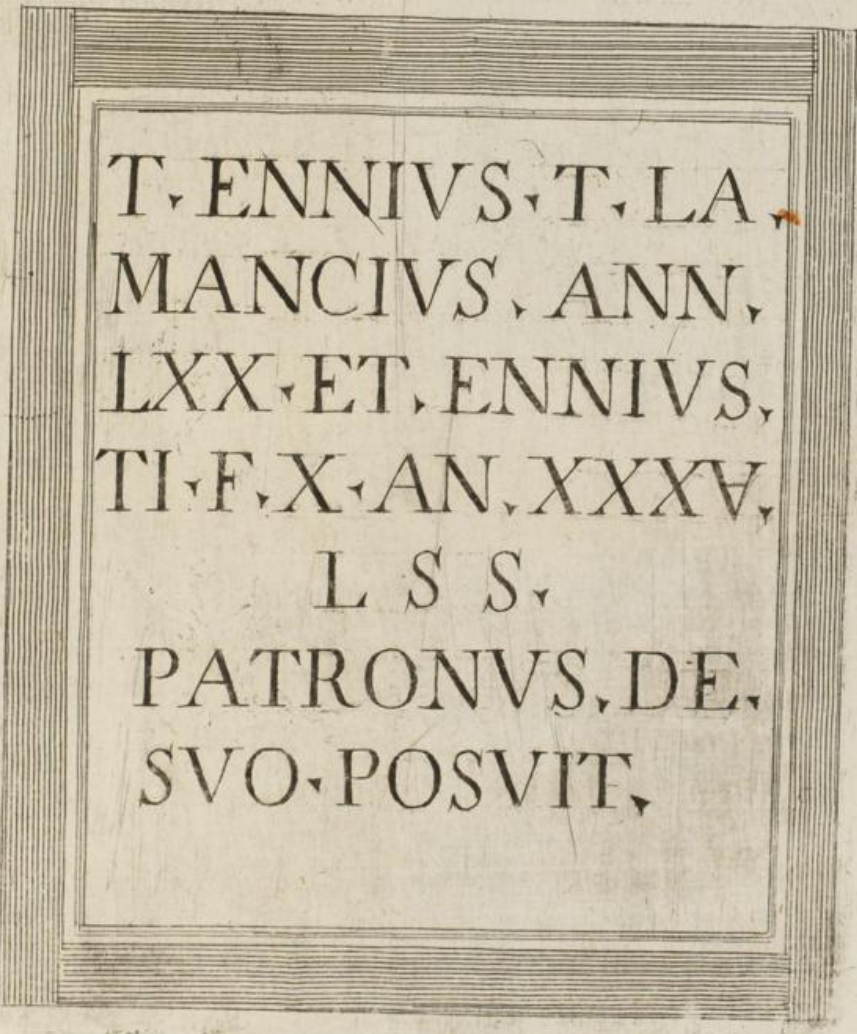
LXX. F

TI. F. X

PATR

SVO.

IBIDEM LAPIS APVD FONTEM IACET.

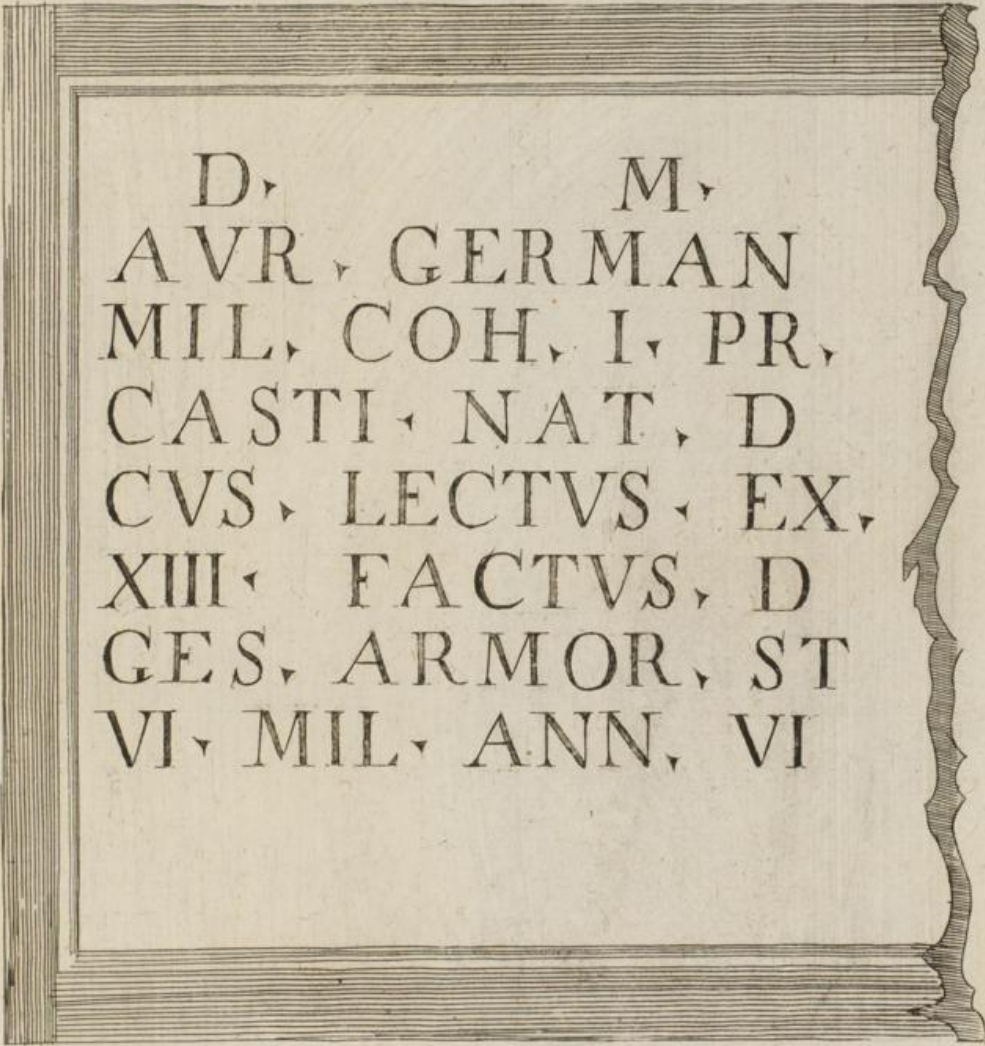

T. ENNIVS. T. LA.
MANCIVS. ANN.
LXX. ET. ENNIVS.
TI. F. X. AN. XXXV.
L S S.
PATRONVS. DE.
SVO. POSVIT.

IN AEDIBUS D.

D.
AVR. C
MIL. C
CASTI
CVS. I
XIII. F
GES. A
VI. MIL

IN AEDIBVS. DICTAE IM HEMHOF.

D. M.
AVR. GERMAN
MIL. COH. I. PR.
CASTI. NAT. D
CVS. LECTVS. EX.
XIII. FACTVS. D
GES. ARMOR. ST
VI. MIL. ANN. VI

IN ADIUT

C. CO

CE. PO

LEG. XI

XL. STIP

LIBER

T

APU

LEG

C, CORNELIVS,

C, F, POL, ASI, MIL,
LEG, XIX, CEM, AN,
XL, STIP, XXIII, H, S, E,
LIBERTI, TRES, EX,
T, F, C,

APVD D. ALBANVM INVENT.

LEG, XXII, C, F,

CAPITO. AR
ARGENTA
NATIONE
NONIVS.
NATVS.
HIC. SITVS
DIOMEDES
SER. POSV

IN PAGO LVBENHEIM.

CAPITO. ARRI. L.
ARGENTARIVS.
NATIONE. PAN
NONIVS. ANNO.
NATVS. XXXV.
HIC. SITVS. EST.
DIOMEDES. ARRI.
SER. POSVIT.

IN FRANKFURT

IN H

GEN
TO. M
CL. V
VS. M
ANTO
AVG. B
IANVAR
ANTON
BALBIN

IN PRAEMHEIM LAPIS EST HAC INSCRIPTIONE.

GENIO · SANC
TO · M · AVREL ·
CL · POMPEIAN
VS · MIL · LEG · VIII ·
ANTONINIANAE ·
AVG · B · F · COS · P ·
IANVAR · IMP · D · N ·
ANTONINO · III · ET ·
BALBINO · II · COS ·

IN FLERSHEIM. P.

CNCVRI
BINO. LE
MIL. P. N
LVSCAI
CONTV
LIDVLC

IN FLERSHEIM PAGO AD RIPAM MO GANI.

CN. CVRION I. SA
BINO. LEG. XVII.
MIL. P. METEL
LV. S. CALVINVS.
CONTVBERN A
LI. DVLCISS. PO.

COPIED FROM THE
ORIGINAL IN THE
LIBRARY OF THE
BISHOP OF LINCOLN
BY
J. H. COOPER
1872

IN PAGO FI
IN MTR

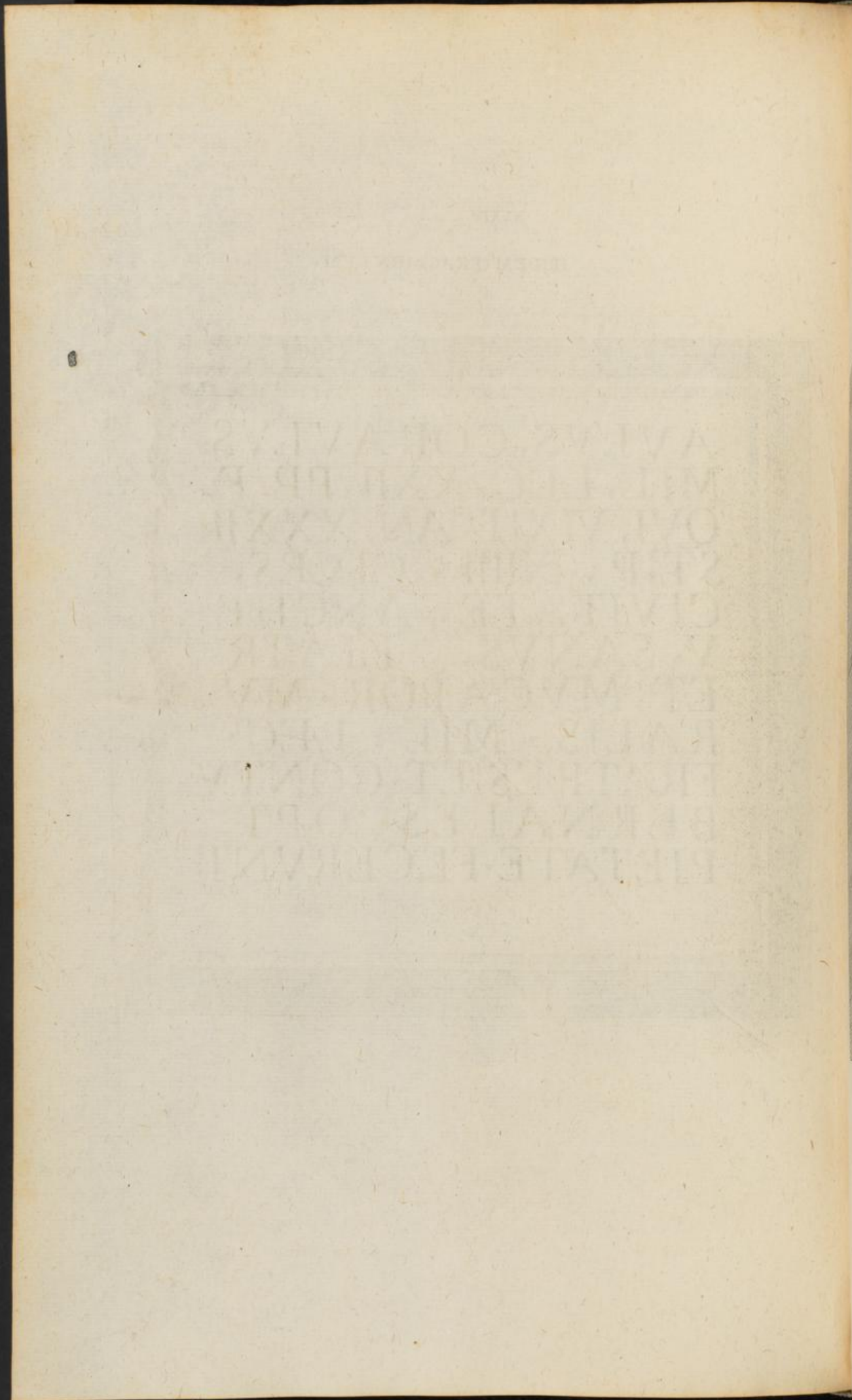
FL. IV
NO. V
P. P. F
NEST
EX. V
FL. S
LVS
IVLIV
MILES
FRAT
REDI
VIV.

IN PAGO FINITIMO CASTEL REPERIMVS
IN MVRO SACELLIDIVI MARTINI.

FL. IVLIO. MATER
NO. VET. LEG. XXII
P. P. F. MISSVS. HO
NESTA. MISSIONE.
EX. DVPLICARIO.
FL. SABINIVS. ATTI
LIVS. VET. ET. FL.
IVLIVS. REGINVS.
MILES. LEG. XXII.
FRATRES. ET. HE
REDES. ꝛ. SIBI.
VIV.

AVLVS.
MIL. LEG.
QVI. VIXIT
STIP. XII
CIVITAT
V_S SANN
ET. MVC
RALIS.
FRATRES
BERNARD
PIETATE

AVLVS, COR AVLVS,
MIL, LEG, XXII, PP, F,
QVI, VIXIT, AN, XXXIII
STIP, XIII, CIVES,
CIVITATE, ANCHE
V_vSANVS, DIATR
ET, M_vCA_pOR, M_v
RALIS, MIL, LEG,
FRATRES, ET, CONT_v
BERNALES, OPT
PIETATE, FECERVNT.

D.

M. AVE
IVLIA
ROMA
NVS
VIC, I
STIP,

D,

M,

M. AVR VNCVLEO,
IVLIANO, EQVIT,
ROMANO, HEREN
NIVS, VICTORINVS,
VIC, LEG, XXII,
STIP,

Obliterati sunt uersus duo.

POSVIT,

Non sita causa a nobis pro
apud Vngariorum reperi
omni memoria dignis
proprium qui

C, BAB
STVS, P
TEIO, T
VII, G.
ALAE
RVM,
I O

Non sine causa a nobis prætermissa forenthæctria uetustatis monumeta,
 apud Vangiones reperta, nisi Ioannes Dalburgius antistes olim
 omni in memoria dignus, restaurasset, nisi etiã interitura
 propediem quidam subodorassent,

C, BABVRIVS, FE
 STVS, POM, APE
 TEIO, TRIB, LEG,
 VII, G, F, PRAEF,
 ALAE, SCVBVLO
 RVM,

I O V I,

L. O.

L. OCT

VS. CE

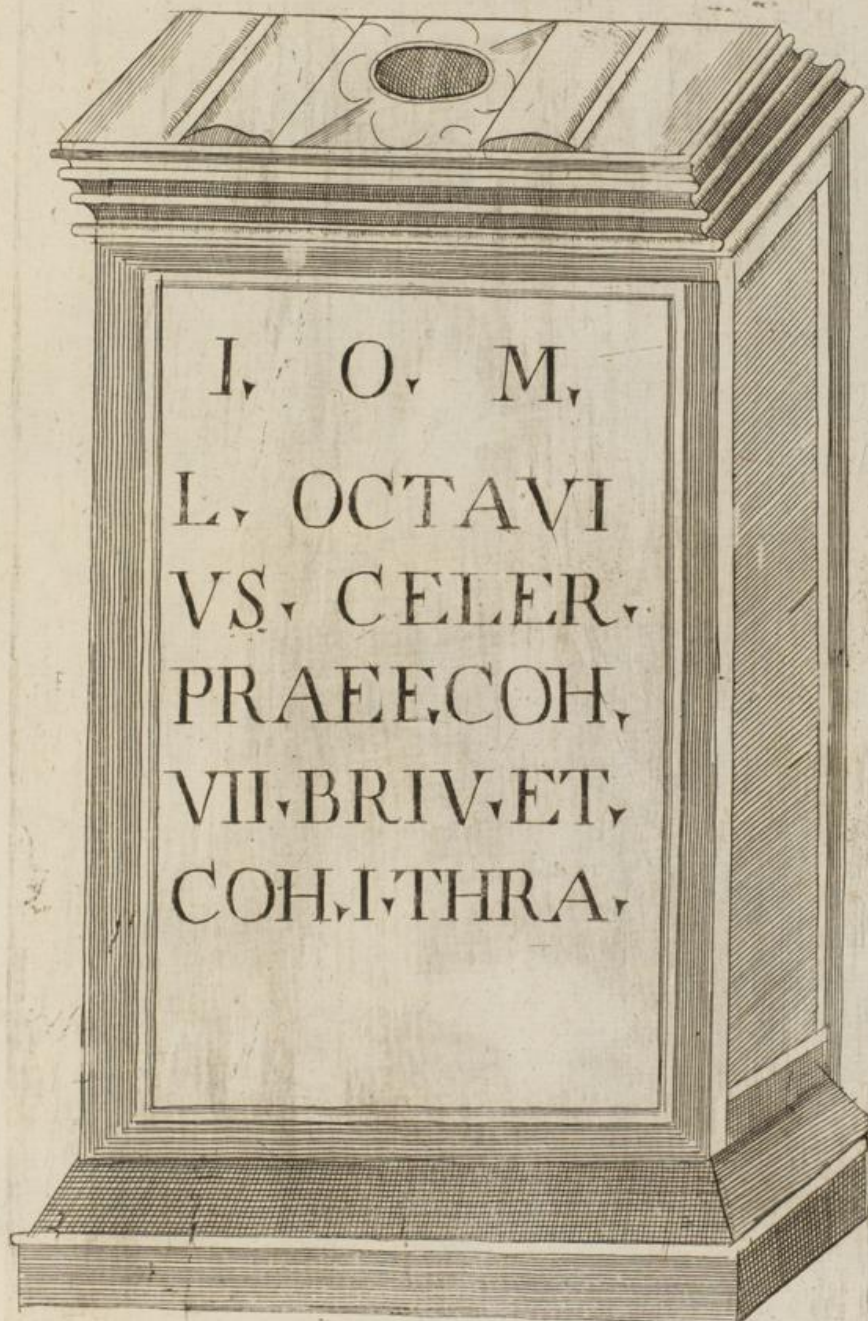
PRAEE

VILBRIV

COHIT

XXXVIII

IBIDEM.

XXXVIII

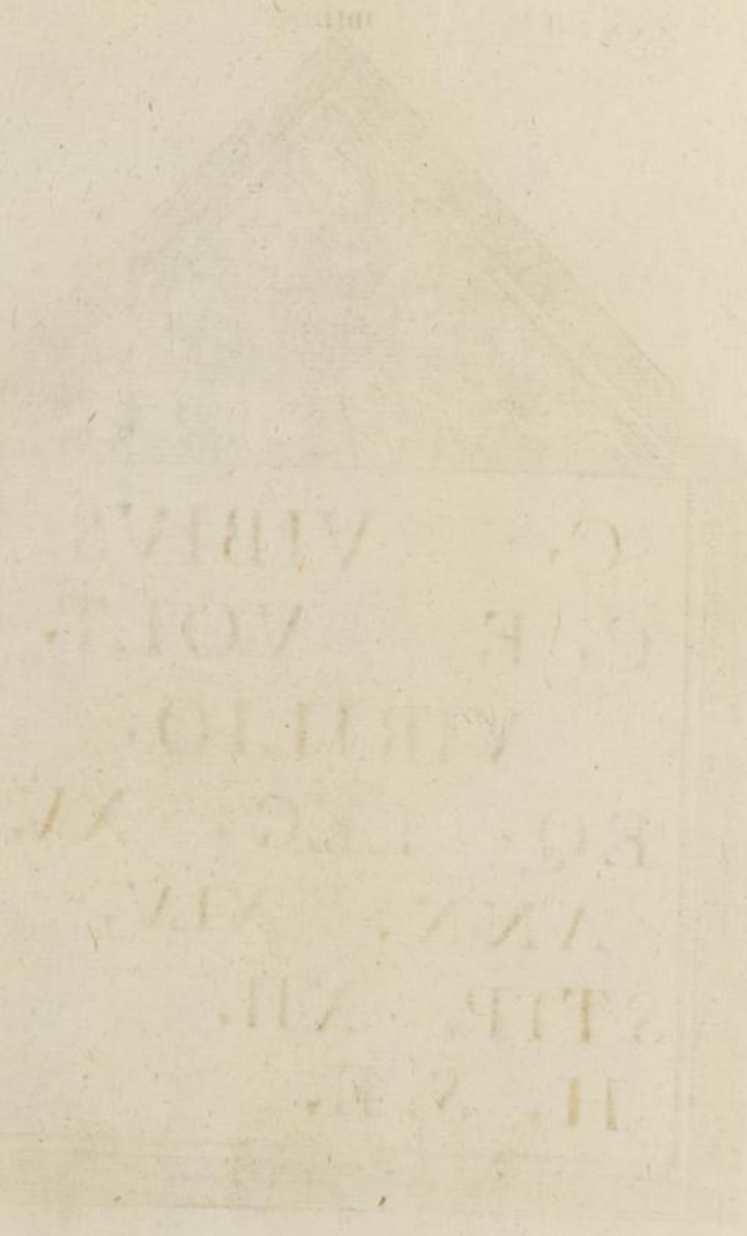
IBIDEM

C. VIB
C. F. VO
VIRILIO
EQ. LEG.
ANN. X
STIP. XII.
H. S. E.

C. VIBIVS,
C. F. VOLT,
VIRILIO,
EQ. LEG. XV
ANN. XLV,
STIP. XII,
H. S. E.

Hanc molem pyramisum hoc
necesse fuit, a figura scilicet, q
cuius pyramis figuram, comp

* Sed si fuisse, in libro 1. re
rum Moguntiarum cap. XV. p. 28. cer
tis, non tam accuratè pyramis vocem per
cipere: minime autem, etiam si pe

Alindum habet centum pedum,
quo ex quo colligi facile potest, abesse
in circum paret CXXXII pedes,

Cursus enim honoris circumdatus quondam
quae indicaret. Extitit tamen tanti op
re esse quodam memento ante saeculo,
crederetur duci, monumentum Aurelii A
lii, patet, hoc fuisse, quod Enghelm
in (1), Alexander oculum Moguntiar
Alo Langprado huiusmodi scribitur (2), A
li, Romae sepulchrum amplissimum metu
licet, Moguntiam nobilitat Germaniae tu
tam coetus & communis fere cultus
monumentum. Eius rei Entropius (3) &
videtur sunt locupletissimi. Vnusque vero
Aurelium indicat Conradus Celtes
manus potestatem laudem meritis. Hi
non disciplinae genus atque, in rerum
vehementer. Omnes in omni Germani
dae studio; nec ullus est locus Germani
Hanc plerique aurum, qui docentem a
ci solamen concupiscit; quod, inter
inquire, ceteraque eius permulta de
utrum fide, in carmen suum laud quoque
tamen, nisi plane cognatum, peripet

(1) ad m. Cui. 237 f. 93. (2) in 2
(3) Lib. VII. cap. VIII. n. 1 p. 171. (4)

Bene uide, quoniam haec leges, &
des imperi,

* * * * *

HAnc molem promiscuum hac tempestate uulgus *Glandis lapidem* uocare solet, a figura scilicet, quam hodie praefert. Nam habuisse olim pyramidis figuram, complures sunt, qui opinentur*.

* Sed ii fortassis, ut Serarius lib. I re- pyramidis cacumen non haberet, quod, rum Moguntiacarum cap. XV. p. 38 cen- pyramidum ueterum more, ad memoriae set, non tam accurate pyramidis uocem perennitatem excusa esset, pyramidem ap- usurparunt: molemque altiore, etiam si pellarunt.

Altitudinem habet centum pedum, & planitiem in cacumine pedum octo; ex quo colligi facile potest, altiore aliquanto eam fuisse. Basis eius in circuitu patet CXXXII pedes.

Cuius autem honori extructa quondam fuerit, nullae litterae extant, quae indicarent. Extitisse tamen tanti operis titulum aliquem, sed demolit- os esse quosdam inrudito ante saeculo, dubitandum non est. Sunt, qui coniectura ducti, monimentum *Aurelii Alexandri* Imperatoris, *Mammiae* filii, putent, hac fortasse, quod *Eusebius Caesariensis* refert in *Chroni- cis* (1), *Alexandrum* occisum Moguntiaci tumultu militari; quodque ab *Aelio Lampridio* historico scribitur (2), *Alexandrum* cenotaphium in Gal- lia, Romae sepulchrum amplissimum meruisse. Vnde & illud quoque ad- iiciunt, Moguntiam nostram Germaniae tum atque Galliae caput fuisse. Ce- terum constans & communis fere existimatio omnibus est, *Drusi* id esse monumentum. Eius rei *Eutropius* (3) & *Otho*, Frisingensis Episcopus (4), testes sunt locupletissimi. Vtriusque uero sententiae in libro quodam *suorum Amorum* subscribit *Chuo[n]radus Celtes*, Germanus, primusque inter Ger- manos poeticam laurum meritus. Hic ut praeter poeticam uirtutem nullum non disciplinae genus attigit, ita rerum Germanicarum exactissimus fuit per- uestigator. Omneis in omni Germania angulos excussit, uetustatis inquiren- dae studio; nec ullus est locus Germaniae, quem non terra marique adierit. Hunc plerique eorum, qui docentem audierunt, sciunt de rebus Germani- cis uolumen conscripsisse; quod, incertum qua uel hominum uel deorum iniquitate, ceteraque eius permulta desideramus. Ille igitur, ut erat uir integra fide, in carmen suum haud quaquam inseruisset, *Drusi* id esse mo- nimentum, nisi plane cognitum, perspectumque habuisset.

(1) ad an. Chr. 237 f. 93. (2) in *Alexandro Seneca* cap. LXIII p. m. 361.

(3) Lib. VII cap. VIII n. 1 p. 173. (4) Lib. III *Chronie.* cap. IV p. m. 56 ap. Vrst.

Bene uale, quisquis haec leges, & si quid nouisti rectius istis, candi- dus imperti.

* * *

*BREVES QVAEDAM ADNOTATIVNCVLAE
ad unam alteramue praecedentium Inscriptionum.*

n. XXIV

Inscriptionem hanc *Bernhardus Hertzog* etiam affert in *mser.* quodam, quod Francofurti ad Moenum in bibliotheca publica adseruatur; sed pro LEG. XI. V. S. L. M. *habet*, LEG. XV. S. L. M.

n. XXV

Inscriptionem hanc etiam *Specimini Collectaneorum* suorum inseruit *Hiegellius* p. 6; sed pro LEG. XIII (v. 3) *habet*, LEG. XIII.

n. XXXII

Inscriptionem hanc itidem *Browerus* nobis dedit lib. II *annal. Treuirens.* § CXIV p. 170; sed loco, SABINIVS v. 6 *habet*, SABINVS, & loco, ATILIVS v. 6 & 7 ATTILLVS, & loco § v. 11, T; loco, VIV. v. 12, VIVI.

n. XXXIII

Inscriptionem hanc & *Browerus* habet, & *Hiegellius*; ille, lib. III *annalium* dictorum § LIX p. 189; hic, l. d. p. 6. Ille tamen paullo aliter, ac *Huttichius* hic noster. Nimirum

loco uersus I *habet* //// L. MVCAPORI AVLVSIO

loco, LEG. XXII v. 2, LEG. XXIII.

loco, AN. XXXIII v. 3, ANNIS XXX

loco, STIP. XIII CIVES, v. 4, STIPEN. XIII *CIVES

loco, ANCHE v. 5, ANC. *HE

loco, VVSANVS v. 6, *RACVSANVS

loco, ET. MVCAPOR v. 7, † MVCAPOR

v. 8 *habet*, LEG. XXIII

v. 10, pro uoce, OPT *habet*, Comili

& v. 11, TI ET A. F. F. FECERVNT.

n. XXXIV

Similiter & hanc, lib. I § LXXXIX p. 120; sed magis adhuc mutilam; tum uero non parum uariantem. Quare, ut ipse eam habet, apponere placet.

D. M.
A. L. ARVNCVLEIO ///////////////
TRIBVNOEQVITIRO
MANO HERENNIUS VT //// *TQ.
//// NVS MIL. LEG. XXII //// ////
////////////////////

* *ferte* Tri-
bunus mili-
tum legionis
XXII.

APPEND

APPEN-

APPENDIX I.

Um in ea olim CHRISTIANVS
GOTTHELF BLUMBERGIUS
sententia esset*, molem istam, de qua
modo dictum, non opus quoddam esse
manu exstructum, sed nativam quan-
dam, uiuamque rupem; factum, ut
curatius eam describerent, Viri doctissimi, WILHEL-
MVS ERNESTVS TENZELIVS, & IOAN-
NES CRATO HIEGELL†. Quos proinde hic
audire quam maxime intererit.

* In libello superioris saeculi anno XC lingua latina hoc
titulo in publicum edito; Monumentum DRVSI Moguntiae
obuium; & dein anno MDCXCVII Germanica ueste donato
aeque ac aucto, Chemnitiique anno MDCC recuso.

† In Dialogis uernaculis anno MDCXCVIII mense Augu-
sto luci publicae commissis.

BLUM-

M Oles haec in altum excreta
censibus nictis nictis admi-
nis, tam ad tormentorum a-
a nobis tam satis superque uer-
nunc fieri, speciemque uentis
Noui equidem, esse, qui dicant, arte ex-
dum; eamque proinde uulgariter substructu-
non appellato non tam ipsius, quam ex-
intra coerta uidentur, ut intra latius per-
pensis adiacent, manifeste deprehendit,
tam quamquam rupem esse, quae natura
qua uisur, excreuit altitudinem, id
dandae, quippe quod maximam partem la-

TENZEL

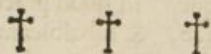
l.d. p. 669. §

D e VII (XVII) Maii Doctor HIEG-
deditur, molis illius glandiformis,
sive latic, proposita uidentur gra-

In ea autem tum, peculiari Pri-
impire occupatos deprehendi. Quam-
utrem contra hostium vim hoc fortius de-
ple contemplatus oculis, ad praegrande
delatus esset, recordans, Gallis, nouiss-
tum inde excelsi huius parum danti iam
non a cultu architecturae militari erat, ac
sola in tantum illis tunc, parati quae
sola esse, respondere, extempore centum
dicatur.

Admota hinc illi manu, scilicet lignea
serus, adiacentia petando, excelsi coepit
minis machina quaedam trachona, ad se-
quum in fodinis metallicis usus est, ad
huc planitie illa molis aliquam partem in-
colis fieri solet, excavata, quos decorum
est, operatus plus plusque adies in inter-

Ego quibus illis adiacentis in sum-
et una ista mole prospectu, oculis subiecti
terra huius, considi. Cum descenderem,
cirque induratae particulae, uti tum ma-
terris se debili, in certissimum, minime
huc glandiformem uetus quoddam structu-
T.

BLUMBERGIVS

l. d. edit. uernacul. cap. IV. p. 165 & seq.

MOles haec in altum excreta rupes est, ea duritie firmitateque, ut omnibus merito iniiciat admirationem. Quam enim ad falces murarias, tam ad tormentorum iaculatoriorum globos (quibus sane a nostris tum satis superque uerberabatur) est contumax — Formam nunc fert, speciemque uetustae cuiusdam ac acuo quasi laborantis turris. Noui equidem, esse, qui dicant, arte excitatam esse atque in altum perductam; eamque proin uulgariter substructionem uocant (*ein gebäu*) quae tamen appellatio non tam ipsius, quam circumpositarum olim structurarum intuitu coorta uidetur, ut infra latius patebit. Sedenim, qui oculum ei pensius adiecerit, manifeste deprehendet, non opus manu factum, sed uiuam quampiam rupem esse, quae natura, e duri semine lapidis, in eam, qua uisitur, excreuerit altitudinem. Id quod solum etiam, in quo stat, ostendit, quippe quod maximam partem lapidosum est ac petrense.

TENZELIVS

l. d. p. 669. & seq.

Die VII (XVII) Maii Doctor HIEGELL in montem Iacobaeum me deduxit, molis illius glandiformis, uulgari appellatione der *Eichelstein* dictae, propius uisendae gratia.

In ea autem tum, peculiari Principis Electoris mandato, operarios impigre occupatos deprehendi. Quum enim superiore anno castellum, ad urbem contra hostium uim hoc fortius defendendam, recens exstructum suis ipse contemplaturus oculis, ad praegrandem hanc intra illud substructionem delatus esset, recordatus, Gallos, nouissimae obsidionis tempore, foederatorum inde exercitui haud parum damni intulisse; quaerebat ex eo, qui sibi tum a cultu architecturae militaris erat, annon intro scala quaedam, adscensu in summitatem illius tuto, parari queat; eoque, id factu omnino possibile esse, respondente, extemplo centum aureos de suo operi perficiendo dicabat.

Admota hinc illi manu, scala lignea sex & sexaginta graduum extrinsecus, adscensui parando, excitari coepit. Qua structa, in planitie cacuminis machina quaedam tractoria, ad similitudinem & formam illarum, quarum in fodinis metallicis usus est, ad rudus extrahendum statuta. Postea loci planitie illa molis aliquam partem in rotundum, uelut in puteis effodiendis fieri solet, excauata, opus deorsum uersus iam longe admodum processit, operariis plus plusque indies in incepto pergentibus.

Ego gradibus istis adscendi in summum; oram omnem, late patente ex tam alta mole prospectu, oculis subieci, & iuxta loricam, quibus olim septa fuit, confedi. Cum descenderem, nonnullas lapidum arenosorum, calcisque induratae particulas, uti tum machina illa extrahebantur, mecum summi & abstuli, in certissimum, minimeque fallax testimonium, molem hanc glandiformem uetus quoddam structurae caementitiae genus esse, non

autem rupem natiuam, uiuamque. Id quod praeter haec ingentis illa magnitudinis, eaque formae quadratae, & subalbicans partim, partim rubentis coloris, saxa prominentia, & lapidibus minoribus, arena & calce (quae tot saeculorum decursu lapidum itidem induere duritiem) contextis infarcta satis superque manifestum faciunt ac testantur.

Cum nunc lacunae, quae externae circum circa erant (ut in omnibus figuris aere expressis, speciatim illa, quae in *Dialogis* anni MDCXC *uernaculis* mensi Aprili praefixa, uidere est) expleantur, ac lapidibus obstruantur, in posterum substructio haec non aliam praebabit speciem, quam ueteris cuiusdam speculae, quales in Germania nostra tum in locis campestribus tum montibus, passim conspiciuntur.

HIEGELLIVS

l. d. p. 676 & seq.

ad TENZELIVM.

Facile tibi, *Domine*, intellectu fuit, cum in molam illam glandiformem, me praesente, adscenderas, *Blumbergiam* p. 165, 166, 208, 210, 213 ridicule prorsus, quin sine ulla ratione, scribere, eam non arte manuque excitatam substructionem esse, sed rupem uiuam, quae natura sic in altum excreuerit. Certe, dum id uult, satis manifestum facit, se nunquam propius eam contemplatum esse. Est enim uere caementitia quadam structura, uarii generis lapidibus (quos inter ingentis magnitudinis saxa arenosa, eaque quadratae formae) in altum perducta. Quod quidem, cum paruas illorum particulas, ab operariis tum decussas, mihi desuper adiceris, menti tuae quam optime occurreret.

Tum uero non tam admiranda duritie est, ut *Blumbergius* arbitratur, ac p. 165 scribit; siquidem, non secus ac aliae ueteres caementitiae substructiones, subigi potest ac expugnari, ut ipse uidisti, eam, iussu sumtuque Principis Electoris, intro deorsum uersus perfodi, ut scalae in gradus struendi locus sit, qua tempore belli hoc facilius tutiusque in summum adscendi liceat, tum speculandi gratia, tum tormentis minoribus, uelut e turri quadam edita, hosti damnum inferendi: quemadmodum hac fini, mea memoria, uiginti abhinc & quod excurrit annis, id genus tormenta, sclopetaque duplicata in ea iam disposita fuerunt, & non demum, urbe foederatorum copiis cincta, a Gallis; quos *Blumbergius* p. 167 multo labore apicem ferro superasse, & quasi complanasse refert.

Id quidem non infitiabor, longe maiori duritie esse molem hanc, quam quae hodiernis temporibus excitantur structurae caementitiae. Sed enim, quum mea sententia a temporis id prouenerit longinquitate, qua calx e spissis & durioribus saxis confecta illorum quasi induit naturam, hoc ipso ad suspicandum ducor, illam longe maioris uetustatis esse, quam ut Romanorum opus dici possit. Quae quidem coniectura hoc magis ueri prae se fert speciem, quo minus neque dum a quopiam argumentis omni exceptione maioribus demonstratum inuenio, cuius in honorem, & quo tempore fuerit exstructa. Quamuis enim *Druso*, quod quamplurium scriptorum, fide dignorum, testimonio constat, tumulus honorarius Moguntiae positus fuerit, neminem unum tamen noui, qui firmis euicerit rationibus, illum ipsum

ipsum molem hanc glandiformem esse. Id genus enim huius mouet figura. Id genus enim in monumentis huiusmodi non erat in usu. Ita, in eam, haec coniectura, opinionem. Haec sunt pyramides (ad similitudinem in honorem Romae ad portum S. Pauli constructae, uel tantibus cunctis, triangulari huius esse in formam rotundam. Eritque quoque Romae pyramis C. Cestii positae, et maxime huiusmodi pyramidem affinxisset.

Quod figurae semper fuerit rotunda, coniectura, olim, cum reueretur, facta, huiusmodi, ad eam, quae nunquam non fuit, huiusmodi ipse.

Quae cum ita sint, haec caementitia huiusmodi libelli sui praefixa, de medio tollenda, necesse est res resideret ac confutaret, maxime uero deinde.

Figura,

quam Hiegellius l. d. Sp. aeri incisam d.

ipsum molem hanc glandiformem esse. Ad haec rotunda ipsius substructionis huius moueor figura. Id genus enim forma, quod sciam, Romanis in monumentis statuendis non erat in usu. Quod cum *Blumbergio* suboleret, in eam, licet erroneam, opinionem adductus est, figura molem hanc olim fuisse pyramidali (ad similitudinem monumenti illius, quod *C. Cestii* in honorem Romae ad portam *S. Pauli* constructum uisitur) belli uero ca-sibus, uel tumultibus ciuicis, triangulari, qua erat, facie immutata, redactam esse in formam rotundam. Enimvero, si propius illi successisset, ut ego Romae pyramidi *C. Cestio* positae, certe substructioni huic nunquam omnino formam pyramidalem affinxisset.

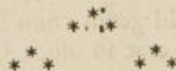
Quod figura semper fuerit rotunda, & nunc, dum interualla illa lacunosa, olim, cum tentaretur, facta, lapidibus caemento tectis obstruuntur, ad eam, qua nunquam non fuit, speciem rursus redigatur, tute uidisti ipse.

Quae cum ita sint, sat causae *Blumbergio* erit, figuram illius, quam titulo libelli sui praefixit, de medio tollendi. Interim id genus fictas commentitiasque res refellere ac confutare, maioris operae negotium est, quam ueras describere.

Figura,
quam Hiegellius l. d. Speciminis sui
aeri incisam dedit.

Blum-

B*Lumbergium* postea ueritati manus dedisse, atque in peculiari quodam schediasmate (quod me penes fuit) *Tenzelii & Hiegellii* in sententiam, suam retractando, concessisse, iam monui in praefatione *rebus Moguntinis* generatim praemissa § 14 p. 15.

APPEND

APPEN-

in pecuniis quodam
egit in superstitum,
ac rebus Magnificis

APPENDIX II.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

Tetit olim extra mœnia Moguntina alia adhuc moles, *DRUSI* memoriae & honori, ut communis opinio fert, exstructa. Saltem ager, in quo stetit, vulgari appellatione vocabatur *Drusilocus*, corrupte *Drusenloch*, siue, ut aliis latinus quasi efferre placuit, *Drusilacium*, quemadmodum *Serarius* lib. I *rerum Moguntiacarum* cap. XV § I p. 39 iam notauit,

Stetit autem ex aduersum moli illi glandiformi, de qua in superioribus fufe satis actum. Indicium nobis faciunt litterae *Iudicium S. Sedis Moguntinae*, anno MCCCCXXXIV, indictione XII, d. XIV mensis Augusti, Pontificatus *Eugenii* Papae IV anno IV* datae; quarum ideo partem hic ex *Addendis* ad *Serarii* res Moguntinas (p. 1000) iuuabit repetere: *Pridem introducta nobis inter—Dominum* Decanum & Capitulum ecclesiae Moguntinae, *actores ex una, & quondam* Ancelmum, *dum uixit, Abbatem* monasterii S. Iacobi—*reum, de & super duorum solidorum censu—de & ex agro, sito in campis, regulariter* Drusenloch dicto, *ex opposito* Eygilstein, *extra muros Moguntinos, cedentium—*

* Cum enim illae anno MCCCCXXXIV, die XIV Augusti datae sint; *Eugenius* Papa IV uero an. MCCCCXXXI, die VI Martii, Sedis pontificiae culmen adscenderit; sequitur, anno Pontificatus illius IV, non autem V, ut l.d. est, signatas esse: quod hic monere uisum.

Figura fuit triangulari & tricorni, ut *Hermannus Engeler, & Matthias Dieffenbach*, ad *D. Iacobi* in monte specioso Monachi, maiorum fide referunt. Ille, in epistola ad *Petrum Sorbillonem*, uulgo *Slarp* dictum, Monachum in monte Episcopi ad *D. Ioannis*, his uerbis*: *Qui & hodie locus* (de *Drusilacio* autem loquitur) *suo cum nomine remanet. Cum*

igitur

igitur autem Chronographi colossus D. non dicant, neque aggeris & Drusilochi, atque ipsorum temporibus, sed adhas exspecto, tu quales—

* v. l. d. Serarius l. d.

hic, in Catalogo Aethalon D. locum Augusti benedictio trachare licet; locus seu Drusilochum, aut Drusilochi in atque in fontem sua tricorni, nullo uultu chypsi aggeris, in honorem D. omnia capram statum seu phalangem, D. nosteram cineres contrahentem, per splendore ex suis reuerberatione in oculis aduerati, Maguntiam appellarunt ubi per Historicis in tertia sessione testatur uque perduxit iustitiam, Archiepiscopus cepit anno MCC. Affertur huius Sigilli huius, qui circa annum Domini MCCXC non ante de latinas martyrum. Huc ille; in illis figuram, clamo delinectum, nobis

igitur ueteres Chronographi colossum Drusi triangularem fuisse & tricor-
nem dicant, utpote aggeris & structuræ ipsius uisu & præsentia certi-
ficati, atque ipsorum temporibus, scilicet circa annum Domini MCCC
adhuc existentis, tu quaeso--

* vid. Serarius l. d.

Hic, in Catalogo Abbatum D. Iacobi mscr. quem mihi olim Experi-
entissimi Hieggellii beneficio tractare licuit, in hunc modum: Colossus, Dru-
silocus seu Drusiloch, aut Drusiloch uocatus, agger fuit triangularis,
atque in summitate sua tricornis, uulgariter dreyspitzig, Romanorum
militum clypeis aggestus, in honorem Drusi Caesaris. Inter quæ tria
cornua cupream statuam seu phalangem, & desuper nodum deauratum,
Drusi uiscerum cineres continentem, posuerunt. De cuius aurei coni
splendore ex solis reuerberatione in oculos intuentium uibrato, homines
admirati, Maguntiam appellarunt urbem auream: sicut Teutonicus no-
ster Historicus in tertia sectione testatur: quam historiam ad Sigfridum
usque perduxit iuniorem, Archiepiscopum Moguntinum, qui præsidere
coepit anno MCC. Assentitur his Sigehardus, Monachus monasterii S.
Albani, qui circa annum Domini MCCXCVII edidit Legendam Sancto-
rum Aurei & Iustinae martyrum. Haec ille; secundum quæ simul sequen-
tem illius figuram, calamo delineatam, nobis reliquit,

Vu 4

Quod

Quod dudum interierit, notum. Quo uero tempore deiecta fuerit illa, dirutaque, incertum; ut uel ipse *Engeler*, siue, uti latino interdum nomine uocatur, *Piscator* l. d. fatetur. Ipse quidem subiungit, opinari se, in ciuico isto tumultu circa an. MCCCXXX subrutam fuisse. E contrario *Serarius* l. d. p. 41 putat, uerisimilius esse, cum deformata iam & inordinata staret, ab iis penitus tandem deiectam, ad quos ipse ager ac fundus seu hereditate seu iure alio deueniret, ut e loco, quem occupabat, utilitatis plus caperent ac fructus.

APPENDI

Monumenta aliquot
quae ad Huttichii tempus
complecti

APPEN.

APPENDIX III,

Monumenta aliquot Moguntina,
quae ab *Huttichii* temporibus alii eruere,
complectens.

* * *

I

CHRISTOPH. BROWERVS

lib. IV annalium Treuirensium § XXVIII p. 223.

A Pud Vangiones dispositi sub eiusdem Ducis (*Moguntinensis*) imperio milites *secundae Flaviae*. Huius memoriam legionis forte conseruat lapis egregius, parieti Collegii *Societatis Iesu* Moguntiacensis insertus, inscriptusque,

ANNEVSO SEDA
VONIS .... CIVES
BETASI... /// LEG. ///
II FLAVIAE .....

II

I. C. HIEGELL

in Collectaneorum suorum specimine p. 6.

PRO SALVTE IMP. M. AV
REL. .... ANTONINI
PII FELICIS
FORTVNAE REDVCI
LEG. XXII PR. PF. C. GENI
IVS VICTOR VET. LEG.
XXII PR. P. F. HM. NEGOT
IATOR GLADIARIVS
TESTAMENTO FIERI
IVSSIT AD HSN. VIII MIL.

Lapis extra muros in uinea Reuerendissimi ac Perillustri *Domini a Station*, summae aedis Praepositi &c. prope sacellum *S. Albani*.

Est lapis ille, qui olim in uestibulo aedis ueteris Petrinae stetit, memoratus Serario lib. I rerum Moguntiacarum cap. XXXI sectione I n. III p. 111 (edit. non. p. 73)

III

III

IDEM *ibidem.*

HERCVLI SACRVM
 VALE SPERATA
 L. MAGAL. VICTORE
 C. VALER. SENEZIONE
 L. VALER. SECVNDO
 P. VALER. PACATO
 FILIS
 V. S. L. L. M.

Lapis primus in arca sacelli S. Aurei prope Dalheim.

IV

IDEM *ibidem.*

I. N. M. D.
 GENIO. COL. LEGI
 IVVENTVTIS VICI
 APOLLINESIS ACVTIVS
 VRVS ET ACVTIA VRSA
 DONVM DEDERVNT
 IMP . . . . .
 . . . . . IMP. . . . .
 . . . . . ET COMA . .
 . . . . . ZONTE . . .
 COS.

Lapis secundus, priori illi adstans.

DVAE

DVAE INSCRIPTIONES,

quas

WILHELM. ERNEST. TENZELIVS

suo horum *Huttichianorum* exemplo appictas in-
uenit, & inde Moguntiae repertas esse

coniicit.

Dedit autem eas in *Dialogis mensuris* an, MDCXC

editis p. 378.

V

I. O. M.
PISTILLVS
E QVINTVS
E MAIANVS
BELLICI F.
V. S. L. L. M.

VI

I. O. M.
ET IVNO ..
REGINAE
VICTORINA
PRIMITIVA
POS VIT

MONI-

MONIMENTA QVAE

ANNO MDCCXIV M

ATQ

TAM DE L

S. R. I. DE GERMAN. IMP.

OPTIME M

ILLVSTRASSIMI ET EX

DOMI

FRIDERIC

S. R. I. PROC

COMITIS A SCHO

EPISCOP. BAMBERGEN

IVS

QVANTVM QVIDEM

ALIISQVE INTENTA

PAVCIS EX

A

CAROLO GVST